

Kirendeltségeket szervezek: Poprád-Remetén, Nedeczváron, Liptószentmiklóson és Poprádon, melyek közül az utóbbit rendőrbíráskodásra és tolonczeljárásra fel fogom hatalmazni.

A kassai határszéli rendőrkapitányság működését 1907. év május hó 1-én fogja megkezdeni.

Ezen rendelettel a 91,000/1905. B. M. számú körrendelet azon intézkedését, mely Szepes vármegye egyes részeit a bártfai határszéli rendőrkapitányság hatósági körébe vonja be, hatályon kívül helyezem.

Egyébként az idézett körrendelet 2. pontjában foglalt rendelkezések megfelelően alkalmazandók.

156. 29,383. V—a. 1908. B. M. számú körrendelet. A határrendőrség hatósági területének megváltoztatása és a kassai határszéli rendőrkapitányság székhelyének áthelyezése.

(Valamennyi törvényhatóságnak, a székesfővárosi államrendőrség főkapitányának és az összes határszéli rendőrkapitányoknak.)

Az 1903: VIII. t.-cz. 5. §-ában nyert felhatalmazás alapján a máramarosszigeti határszéli rendőrkapitányság hatósági körébe Máramaros vármegyének egész területét, a zsolnai határszéli rendőrkapitányság hatósági körébe Árva vármegyének egész területét, végül a kassai határszéli rendőrkapitányság székhelyének Liptószentmiklóstra történendő egyidejű áthelyezése mellett ezen kapitányság hatósági körébe Liptó vármegye egész területét bevonom és Kassa sz. kir. várost, továbbá Abauj-Torna és Sáros vármegyéknek az eddigi kassai határszéli rendőrkapitányság hatósági körébe bevont községeit a határrendőrség hatósági köréből kikapcsolom.

Ezen rendeletem folyó évi augusztus hó 1-én lép hatályba s annak végrehajtásánál a 91,000/1905. B. M. számú körrendelet 2. pontjának intézkedései megfelelően alkalmazandók.

157. Utasítás a „határrendőrségről“ szóló 1903: VIII. t.-cz. végrehajtása tárgyában.

I. FEJEZET.

A határrendőrség hatásköre és feladata.

1. §.

Az állam határán és annak közvetlen közelében előforduló

államrendőri és némely közbiztonsági teendőket az állami határrendőrség látja el.

A határrendőrség teendői.

3. §.

A határon átkelőkhöz figyelemmel kísérése, a határ mentén felmerülő, államrendészeti szempontból fontosabb mozzanatokról és eseményekről tájékozásszerzés és az észleleteknek az illetékes hatósággal való közlése. (T.¹ 2. §. a)).

A határforgalom állandó szemmel tartása arra irányuljon, hogy a határon átkelő személyek vagy átvitt tárgyak nem alkalmasak-e az állam biztonságának és nyugalmanak megzavarására. Ha erre alapos gyanu van, a határrendőrség vagy közbelép, vagy megfigyeléséről a belügyministert, illetőleg az érdekelt hatóságot értesíti. A határ mentén (ugy az országban, mint a szomszéd államokban) végbemenő vagy készülő és állami szempontból érdeklő eseményekre és cselekményekre vonatkozó megfigyeléseit a belügyminister tudomására hozza.

A határrendőrség tájékozásszerzési és bejelentési kötelességének az államellenes, izgatást tartalmazó nyomtatványok becsempészésére is ki kell terjednie.

5. §.

A kémkedés megakadályozása, esetleg a kémeknek letartóztatása. (T. 2. §. c.)

A hűtlenséget a Btk. 144. §-a, a kémkedést különösen ennek 2. és 7. pontja, továbbá az állam hadi erejére és védelmére vonatkozó intézkedések, tárgyak kikémlelését a 455. §., míg a hadi titok közzétételét a 456. §. rendeli büntetni, végre a hadi erő veszélyeztetéséről az 1879: XL. t.-cz. 33. §-a intézkedik.

A határrendőrségi törvény 2. §-ának c) pontja az elől idézett szakaszban meghatározott kémkedés elkövetésének megakadályozását és esetleg a kémeknek a letartóztatását utalja a határrendőrséghez.

Megjegyeztetik, hogy a kémkedés úgy béke, mint háboru idején, valamint polgári és katonai egyének által elkövethető.

A kémkedés alapos gyanujának fenforgása esetén a gyanus egyének, főleg pedig külföldiek éber figyelemmel kísérendők. A kémkedéssel alaposan gyanusítható egyének mindenekelőtt kilétük

¹ T. = 1903. VIII. törvénycikk.

és itt időzésük céljának igazolására szólítandók fel. Ha e felszólításnak eleget nem tennének, letartóztatandók s amennyiben ellenük a kir. bíróságok hatáskörébe tartozó valamely büntetendő cselekmény jelensége forogna fenn, az illetékes kir. ügyészségnek, illetőleg a kir. járásbírósnak adandók át. Alapos gyanu hiányában, de ha a kiutasításra mégis elegendő törvényszerű ok van, az országból való kiutasításuk iránt a szabályszerű intézkedések megteendők.

Ha az ily gyanus egyének letartóztatására és kiutasítására kellő törvényes ok nincs ugyan, de gyanus magaviseletük miatt az ellenük való további eljárás, vagy legalább is figyelemmel kísérésük indokoltnak látszik, úgy a katonai (cs. és kir. közös hadseregbeli, hadi tengerészeti, honvéd és csendőr) személyekről a legközelebbi katonai (cs. és kir. közös hadseregbeli, hadi tengerészeti, honvéd, illetőleg csendőr) parancsnokságnak, a polgári egyének cselekményéről pedig a belügyministernek jelentés teendő s egyuttal az illetőnek további megfigyelése iránt a szükséges intézkedések megteendők.

A kémkedés lehető megakadályozása céljából éber figyelemmel kísérendők, továbbá a postagalamboknak külföldről való behozatala, az ezekkel való gyakorlatok és kísérletek is.

A határrendőrség a hatósági területen levő összes postagalambokat — a katonai galambposta állomásokon lévők kivételével — írja össze. Ez összeírásból egy kimutatás készítendő, melyben a tulajdonos nevét, foglalkozását, a galambok tartására szolgáló helynek nevét, a postagalambok számát, fajtát és repülési irányát fel kell tüntetni.

E mellett azután különösen megfigyelendő, hogy ki kap idegen országból a saját vagy más czimére postagalambot, ugyszintén és főleg az, aki idegen országból a saját vagy más czimére érkezett postagalambot Magyarország területén felbocsát vagy azokkal bármiféle repülési gyakorlatot végez.

Erre nézve segítségül fog szolgálni a kereskedelemügyi minster urnak az az intézkedése, hogy a közlekedési vállalatok igazgatóságait, valamint a m. kir. posta- és távirdaigazgatóságot utasította, hogy a postagalambok forgalmát szintén különösen figyelemmel kísérvék és minden ily külföldön feladott szállitmányról a rendeltetési állomás rendőrhatalmát, a czimzettre vonatkozó adatok közlése mellett, esetről-esetre értesítsék.

A gyanus és különösen a nem hazai postagalambokkal végzett repülési gyakorlatokról a belügyministernek azonnal külön jelentést kell tenni.

Külföldről jött léghajók utasai a leszálláskor szintén megfigyelendők, esetleg igazolásra hívhatók fel, és ha a kémkedés alapos gyanujában állanak, velük szemben is a fentebb mondottak szerint kell eljárni.

A drótnélki táviratozás vagy optikai távjelzés a kémkedésnek szintén alkalmas eszközei lévén, a határrendőrség figyelmét erre is terjessze ki.

Végül azon egyének, akik erődtvényekről engedély nélkül fotografikus felvételeket, vagy erődtvényekről akár képes levelezőlapokra, akár más módon ábrázolatokat készítenek, igazolás végett a legközelebbi rendőrhatóság elé kísérendők és ezért, valamint ha ily felvételeket folyóiratok, képes újságok útján közlétesznek, az 1879: XL. t.-cz. 33. §-ába ütköző kihágás miatt a határrendőrség közegei által feljelentendők.

6. §.

A szomszéd állam lakói részéről személyek és tárgyak ellen jöhető erőszakos támadás meggátlása, különösen pedig katonai védművek, az ország határának megjelölésére szolgáló határjelek, jelzők, katonai vagy polgári hatóság által felállított földmérési jelek megrongálásának, megsemmisítésének vagy megváltoztatásának megakadályozása és feljelentése. (T. 2. §. d)

E pontban nyert megbízatás alapján a határrendőrség az ország területi fenhatóságát és az itt lakók személyét külföldiek részéről a határon ért támadások, zaklatások ellen van jogosítva megvédeni.

Ebből folyólag kötelessége a határrendőrségnek:

1. a Magyarország és Románia között kötött s az 1888: XIV. törvényczikkbe foglalt határegyezménnyel megállapított határvonalon, valamint Magyarország többi határvonalán a határjelzésre felállított jeleket, minők: a kőlobor, határoszlopok, határhalmok, határárkok, és magassági mérjegyek, úgy mint a határtérképen elő vannak tüntetve, jelenlegi helyeiken megőrizni, valamint az erdőátvágásokat állandó felügyelet alatt tartani; azoknak teljes épségben való fenntartásáról gondoskodni, az ellen bármely részről megkísérlendő

minden ténykedést esetleg csendőr- vagy rendőr-karhatalom igénybevételével megakadályozni;

2. határsértési esetekben a további intézkedések megtétele s a határjelek visszaállítása iránt az illetékes hatóságnak jelentést tenni, az 1878: V. t.-cz. 407. §-ban s az 1891: XLI. t.-cz.-ben körülírt vétségek megtorlása végett az illetékes kir. ügyészségnél vagy kir. járásbiróságnál feljelentést tenni;

3. mindenkit, ki az ország határának megjelölésére szolgáló kölobort, vasból készült határjelet, faoszlopot, árkot, kő- vagy földhalmot, erdőátvágást vagy magassági mérjegyeket, akár a határvonal megváltoztatására czélzó, akár más szándékból ledönti, megsemmisíti, eltávolítja vagy megrongálja, kinyomozni, tettenérés esetén letartóztatni s további eljárás végett az 1896: XXXIII. t.-cz. 142. és 144. §-aiban megjelölt illetékes hatósághoz, illetőleg bírósághoz előállíttatni, amennyiben pedig a letartóztatásra törvényszerű ok nem forog fenn, törvényszerű eljárás végett feljelenteni; végül

4. a határon illetőleg a határszélen lakók személy- és vagyonbiztonságát is a szomszéd állam lakóinak támadásai ellen megvédelmezni és az ily támadást intézők felelősségre vonása czéljából a tényállás szabályszerű és pontos megállapítása után a belügyministerhez jelentést tenni. E működése közben szigoruan ügyelnie kell arra, hogy a szomszéd állam határát át ne lépje, annak területi fenhatóságát meg ne sértse.

Sürgős és fontos esetekben a határrendőrségi hivatal (kapitányság. kirendeltség) jogosítva van a határon külföldiek által elkövetett tiltott cselekményt közvetlenül a szomszéd állam illetékes hatóságának tudomására hozni. Ily esetben a belügyministerhez egyidejűleg a tényállást magában foglaló jelentést tenni tartozik.

7. §.

Kitiltott, rendőrileg kifogás alá eső és magukat igazolni nem tudó gyanus egyéneknek az állam területére belépésben való megakadályozása. (T. 2. §. e.)

E rendelkezés által az czéloztatik, hogy az államra nézve veszélyes elemek az ország területére be se jöhessenek, hanem már a határon feltartóztatva legyenek és igazolásra szólíttassanak fel. Mindazon egyének, akik rendes foglalkozással vagy keresettel nem bírnak s csavargók vagy a közbiztonságra veszélyes egyének

benyomását keltik. az ország határának bármely pontján, — tehát ott is, ahol útlevélkényszer nem áll fenn — feltartóztatandók, és ha magukat kellően igazolni nem tudják, vagy a fenti gyanu alaposnak bizonyul, a határról visszautasítandók.

Azokon a határvonalakon, ahol útlevélkényszer áll fenn, személyazonosságukat igazolni nem tudó egyénekkel szemben az útlevél vizsgálati utasítás szerint kell eljárni.

Kiváló gond fordítandó arra, hogy titkos kivándorlási ügynökök a határon át ne jöhessenek és ilyenek kivándorlókat a határon át ne vezethessenek.

A határrendőrség e feladatának teljesítésében kellő megfontolással s kiváló tapintattal járjon el. A visszautasítást csak az állam rendjére nézve tényleg veszélyes és alaposan gyanus egyénekkel szemben gyakorolja. Azokat, akik magukat azonnal, vagy később kellően igazolni tudják, a határátlépésben ne gátolják.

Ha magukat kellően igazoló, de mindamellett gyanus egyének jönnek át a határon, s visszautasításukra elegendő ok nincs, akkor azon közigazgatási hatóságot, melynek területén tartózkodni vagy megszállni készülnek, az illetők megfigyelése végett azonnal értesíteni kell.

Az Oroszországból kiutasított, nem magyar alattvalók (1893. évi 1688. B. M. sz. rendelet), a szerb majom- és medvetánczolatatók (1893. évi 53.452. B. M. sz. rendelet) Magyarország területére be nem bocsáthatók s ahol találtak, kitolonczolandók.

A szomszéd vagy idegen államokból kivándorolt külföldieknek az ország területén vasutttal vagy gőzhajón való keresztül utazása (az 1900. évi 4960|eln. sz. a. kiadott belügyministeri rendelet) csak az esetben engedhető meg a határállomásokon, ha a kivándorlók szabályszerű útlevéllel vannak ellátva és a 10 éven felüli egyének a vasuti vagy hajójegyek leszámításával legalább 400 K, a fiatalabb gyermekek legalább 200 K-val rendelkeznek vagy az egész szárazföldi és tengeri útra valamely vállalat részéről ugy ellátás, mint az esetleges ápolás és temetkezési költségek iránt is biztosítva vannak.

8. §.

Nyomozott vagy valamely büntetendő cselekménnyel gyanúsított s a törvények vagy a fennálló szabályok értelmében előzetesen letartóztatható egyéneknek a határszélen való letartóztatása. (T. 2. §. f.)

A határon átkelőeknek éber figyelemmel kísérésében álló köte-

lesség arra is kiterjed, hogy azokat a nyomozott, körözött és elfogató parancscsal letartóztatni rendelt egyéneket, akiket az 1899. évi 130.000 belügyministeri rendelettel kibocsátott Rendőri Utasítás 183. §-a értelmében bármely rendőri közeg felsőbb hatóság külön utasítása vagy rendelete nélkül is köteles elfogni, a határon letartóztassák, oly czélból, hogy az ország területének elhagyása előtt a büntető igazságszolgáltatás elől el ne menekülhessenek.

Az ily letartóztatott egyéneket azután a határrendőrség a legközelebbi rendőrhatóságnak, kir. ügyészségnek vagy kir. járásbírósnak — az illetékes hatóság elé állítás végett — adja át.

E kötelesség teljesítésének megkönnyítése czéljából a határrendőrségi hivataloknál az ily egyénekről és azok személyleírásáról megfelelő nyilvántartásokat kell vezetni.

9. §.

A határszélen letartóztatott s a tolonczszabályok rendelkezései alá eső egyének eltolonczolása, külföldről érkező tolonczok átvétele és továbbindítása. (T. 2. §. g.)

Az eltolonczolást saját hatósági területen a tolonczszabályzat rendelkezéseinek figyelembe vételével a határrendőrség végzi.

A határszéli rendőrkapitányságok és a határszéli kirendeltségek vezetői — amennyiben erre őket a belügyminister külön felhatalmazza — tolonczhatóságot képeznek és azok illetékesek a külföldről érkező tolonczok átvételére és továbbküldésére is, valamint a határrendőrség veszi és adja át a külföldre irányított tolonczokat is.

Ha nem a tolonczállomáson adatik át valamely tolonczozás alá eső egyén a határszéli rendőrközegnek, utóbbi az ily egyént a legközelebbi határszéli rendőrhivatal (határrendőrkapitányság, kirendeltség) elé tartozik állítani.

Külföldről ide irányított tolonczok átvételénél szem előtt tartandó szabály, hogy csak oly tolonczok vehetők át és továbbbithatók, akik szabályszerűen kiállított tolonczlevéllel bírnak és akiknek magyar állampolgársága és illetőségi helye megfelelően igazolva van. Ha az átadott toloncznak állampolgársága meg van ugyan állapítva de illetőségi helye ismeretlen, úgy az átvétel nem tagadható meg, de ezen egyén illetőségi helyének kipuhatolása iránt a határszéli rendőrhivatal a szükséges intézkedéseket azonnal megteszi; amennyiben pedig az illetőségi hely megállapítása hosszabb időt venne igénybe, az ily toloncz a székesfővárosi m. kir. államrendőrség tolonczosztályának adandó át.

10. §.

Fegyverek, lőszeres és hadiszerekes ki- vagy bevitelének ellenőrzése, valamint tilalom esetén ilyenek és más tárgyak kivitelének és behozatalának megakadályozása. (T. 2. §. h.)

Fegyverek behozatalához és külföldre szállításához belügyministeri engedély szükséges, és a vámhivatalok is csak belügyministeri engedély alapján engedhetik meg külföldről küldött, vagy innen oda irányított fegyvereknek a határon való átbocsátását.

A belügyminister a határszéli rendőrkapitányságoknak bizonyos mennyiségű fegyvereknek a határon való ki- vagy bebocsátására engedélyt adhat.

Ha a határrendőrség ily tárgyaknak a határon való kiviteléről, vagy behozataláról értesül és meggyőződést szerez arról, hogy arra hatósági engedély kiadva nem lett, joga van a fegyverek, lőszeres és hadiszerekes ki- vagy bevitelét megakadályozni és esetleg ily tárgyaknak, mint bűnjeleknek lefoglalása iránt is intézkedni.

Fegyverek, lőszeres és hadiszerekesre vonatkozó tilalmak megszégését az 1879: XL. t.-cz. 34. §-a rendeli büntetni.

11. §.

Hadköteles egyének kiszökésének megakadályozása. (T. 2. §. i.)

Hadköteleses (védköteleses) alatt az állítási vagy szolgálati kötelezettség alatt álló egyéneket kell érteni.

A védkötelezettség kijátszásáról az 1889: VI. t.-cz. 44—49. §-ai, a szökésre való csábitásról az 1878: V. t.-cz. 453. §-a, a katonaszökevény pártolásáról ugyanazon t.-cz. 454. §-a mig e behívási parancs iránti engedetlenségről az 1890: XXI. t.-cz. intézkedik.

A határrendőrségnek jogában áll tehát a határon igazolásra mindazokat felhívni, akik tudomása szerint vagy kézenfekvő bizonyítékok alapján, mint védköteles egyének kiszökni, vagy ily védköteleses kiszöktetését elősegíteni igyekezzenek.

Mozgósítás vagy háboru esetén az ez alkalommal kiadott rendelkezéses az irányadók.

A szökésben levő védköteles egyének, ha szolgálati kötelezettség alatt állanak, a legközelebbi katonai (cs. és kir. közös hadseregbeli, haditengerészeti, honvéd- illetve csendőr-) parancsnok-

ságnak, a szolgálati kötelezettség alatt nem állók, valamint az egyének szökését elősegítők pedig a legközelebbi kir. járásbírósnak adandók át.

12. §.

Nőcsempészet meggátlása. (T. 2. §. j.)

A határrendőrségnek különösen fontos erkölcsrendészeti feladata, hogy a határszéli vasuti vagy gőzhajó állomásokra megérkező, vagy azon állomásokról elutazó közönséget feltűnés nélkül, a személyes szabadság megóvása és különösen a nők erkölcsi érzületének és jóhírnevének tiszteletben tartása mellett mindig megfigyelje és a nőcsempészetnek minden titkolt és leplezett módját megakadályozza. Különösen éber figyelemmel kell kísérni, hogy a kivándorlás ürügye alatt leánykereskedés ne üzessék.

Nőcsempészet gyanuja esetén a gyanusított egyént igazolásra kell felszólítani s a gyanu beigazolása esetén úgy a tetten ért nőcsempészt (kerítőt), mint a vele kiutazni szándékozó vagy ide megérkezett nőszemélyt a továbbutazásban meg kell akadályozni.

13. §.

A határszéli vasuti és gőzhajóállomásokon az államrendőri és közbiztonsági teendők ellátása s a közegészségügyi szabályok betartásának ellenőrzése. (T. 2. §. k.)

Az államrendőri teendők különös gonddal látandók el a határszéli vasuti és gőzhajózási főbb közlekedési pontokon, mint oly helyeken, ahol az állam biztonságát és nyugalomát veszélyeztethető elemek leginkább megfordulnak.

Ugyancsak a határszéli összes forgalmi pontokon fokozott figyelem fordítandó a kivándorlás korlátozására, irányítására és lebonyolítására vonatkozó törvényes rendelkezések végrehajtásának ellenőrzésére is.

A határszéli állomásokon előforduló nagyobb személy- és teherforgalomra való tekintettel ily pontokon az államrendőri feladaton kívül a közbiztonsági szolgálat ellátása, valamint az egészségügyi szabályok betartásának ellenőrzése is fontos állami érdeket képez, amit legmegfelelőbben a már ugyanis ott működő határrendőrség teljesíthet.

A közbiztonsági szolgálat a személy- és vagyonbiztonság megóvására, nemkülönben az azok ellen elkövetett büntetendő cselekmények kinyomozására terjed ki.

A határrendőrség közbiztonsági szolgálata azonban nem terjed ki a vasutüzlet körébe vágó azon intézkedésekre, ezek felügyeletére és ellenőrzésére, amelyek megtétele, illetőleg gyakorlása a törvényerővel bíró „Vasuti üzletrendtartás“ értelmében a vasuti hatóságoknak és alkalmazottaknak van kötelességévé téve.

A közegészségügyi szabályok betartásának ellenőrzése a ragályos emberi és állati betegségek behurczolásának megelőzésére, illetőleg megakadályozására irányuljon, mely okból az erre vonatkozólag kiadott és érvényben levő rendeletek és nemzetközi megállapodások állandóan szigoruan ellenőrizendők. Ha a határrendőrség e tekintetben szabálytalanságot vagy visszaélést észlelne, köteles sürgősség esetén azonnal az illetékes hatóságot értesíteni, esetleg a belügyministernek jelentést tenni.

Ha az illetékes közigazgatási hatóság saját hatáskörében még nem intézkedhetett, különösen indokolt esetekben, a határrendőrség tartozik a halaszthatatlanul sürgős egészségrendőri intézkedéseket ideiglenesen elrendelni, illetőleg megtenni, amit az illetékes közigazgatási hatósággal késedelem nélkül közölni köteles.

14. §.

Határszéleken levő szállodák, vendéglők, korcsmák, kávéházak és egyéb nyilvános helyek ellenőrzése. (T. 2. §. 1.)

A határrendőrség közegei kötelesek a határon, illetőleg a határszélen levő összes nyilvános helyeken (szállodák, kivándorlási házak, vendéglők, korcsmák, kávéházak, pálinkamérések, megszállóhelyek, bordélyházak, fürdők stb.) minél gyakrabban megfordulni, az ott tartózkodókat figyelemmel kíséreni, a gyanusakat igazolásra felszólítani s a netán ott rejtőzködő veszélyes egyéneket és gyanus (csempészett) tárgyakat felkutatni. E célból korcsmákban, csárdákban, kéjházakban és azokban a nyilvános, vagy a közönségnek nyitva álló helyiségekben, melyekben tiltott szerencsejátékok üznek, vagy amelyek büntettesek rendszerinti rejtekhelyéül szolgálnak, kihágás esetében is birói határozat nélkül bármikor megjelenhet és házkutatást tarthat.

Ez ellenőrzés arra is kiterjedjen, hogy e nyilvános helyek a reájuk vonatkozó rendőri rendeleteknek és szabályoknak mindenben megfelelnek-e és nem szükséges-e az illetékes közigazgatási hatóságot a fennálló rendőri intézkedésekbe ütköző tilalmak és visszaélések megtorlása iránt megkeresni.

A határrendőrségnek e feladata nem érinti a helyi rendőrségnek és csendőrségnek a nyilvános helyekre nézve rendészeti szempontokból fennálló jogait és ellenőrzési köteleességét.

15. §.

Azon határvonalon, hol útlevélkötelezettség áll fenn, az útlevelek vizsgálata, határátkelési igazolványok kiállítása. (T. 2. §. m.)

A határrendőrség feladata a határállomásokon az ország azon részein, hol útlevélkötelezettség áll fenn, az útlevelek és úti igazolványok vizsgálatát, a határszéli úti igazolványok kiállítását és a határforgalmi adatok gyűjtését teljesíteni. Ezek tekintetében általában az 1904. évi 71.500. sz. B. M. rendelet rendelkezései az irányadók.

A határrendőrség a kivándorlókat ellenőrzi abból a szempontból is, hogy a reájuk nézve kötelezőleg előírt útlevéllal bírnak-e és hogy az útlevéltől kijelölt útirányt betartják-e.

A kivándorlókkal szemben követendő eljárást egyébként az e tárgyban kiadott egyes belügyministeri rendeletek szabályozzák.

Az útlevél és úti igazolványok vizsgálatának teljesítésénél az idézett rendeletben foglaltakon kívül még a következők tartandók szem előtt:

Útlevélvizsgálat vonatokon.

1. Oly vonatoknál, amelyeknek utasai a vámvizsgálat megejtése céljából nem kénytelenek a vonatról leszállani (mint a keleti express vonatoknál), az útlevélvizsgálat a vonaton teljesítendő.

Oly külföldiek, akik közvetlen vasuti jeggyel a magyar korona országainak területén kívül fekvő helyről jönnek és ezen területen kívül eső helyre megszakítás nélkül utaznak, ha nem gyanusak, átbocsáthatók a határon útlevél vagy úti igazolvány nélkül is.

Vonatoknak a határállomásokra érkezésekor azoknak továbbindulásáig a határrendőrség irodájában legalább egy rendőrtisztviselőnek mindig szolgálatot kell teljesítenie, hogy az útlevel hiánya vagy szabályszerűtlen volta miatt, nemkülönben a más szempontból kifogás alá eső utasok ellen a megfelelő intézkedések megtehetőek legyenek.

2. Oly vonatoknál, amelyeknek utasai a vámvizsgálat megajtése céljából amúgy is a vonat elhagyására vannak kötelezve, a határt átlépett, vagyis az országba jött, nemkülönben az országot elhagyni készülő, vagyis kilépő utasokkal szemben az útlevelvizsgálat a határrendőrség helyiségében teljesítendő. Ily alkalmakkor az állomásokon szolgálatot teljesítő csendőrség vagy rendőrség tagjai e vonat megérkezésekor a perronon felállanak és felügyelnek arra, hogy az utasok a vonat megállása után valamennyien leszálljanak s podgyászaikkal mindnyájan a vámvizsgáló terembe s innen az útlevelvizsgáló helyiségbe menjenek.

A szolgálattételre kirendelt csendőrség vagy rendőrség az útlevelvizsgálat alatt az útlevelvizsgáló teremben a rend fentartására és arra ügyel, hogy útlevel előmutatása nélkül a teremből senki se távozhassék.

Vonatok és gőzhajók érkezésekor a határállomásra a határszéli rendőrkapitány vagy a kirendeltség vezetőjének felhívására csendőr vagy helyi rendőrhatalóság részéről rendőr rendelendő ki, akik a határrendőrtisztviselő rendelkezésére állanak.

Azok természetesen, akik Magyarországból csak a határállomásig jöttek és a határ átlépésével tovább utazni nem készülnek, nem esnek útlevelvizsgálat alá.

A vonatról való leszállás kötelezettsége alól csak a külön szalon- vagy a hálókocsik azon utasai menthetőek fel, akik ismert előkelőségek vagy súlyosan beteg egyének. Ily esetekben is azonban a vasuti kocsikísérő, vagy hálókocsi kalauz köteles az illetőtől az útlevelet elkérni és azt a határszéli rendőrközegnek bemutatni, aki az útlevel átvizsgálása után jogosítva van az említett vasuti kocsiban meggyőződést szerezni arról, hogy a bejelentett egyéneken kívül más nincs-e a vonaton.

3. A határon átmenő és jövő tehervonatokon a vasuti szabályok szerint utas rendszeren nem közlekedhetik, kivételnek van

helye élő állatok szállításánál, amiket rendszeren felvigyázók (állatkisérők) kísérik; ezek azonban útlevel vagy igazolvány tekintetében az utasokkal egyenlő eljárás alá esnek.

A tehervonat vezetőjének, kalauzának, vagy az ezzel megbízott állomási közegnek kötelességében áll az említett kíséretet a határállomásokon a határrendőrség hivatalos helyiségébe vezetni az illetők útleveleinek és átkelési igazolványainak megvizsgálása céljából.

4. A bel- és külföldi vonatokat kísérő személyzet tagjai nem esnek útlevelvizsgálat alá.

Hajókon.

A határrendőrségi közegek kötelessége, hogy mindazoktól, akik Szerbia vagy Románia területéről hajóval jönnek és az ország területére szándékoznak lépni, útlevel vagy azt pótló igazolvány felmutatását kívánják.

Ha a külföldről jött egyének útlevéllel nem bírnak vagy az nincsen rendben, úgy azoknak az ország területén való továbbutazása nem engedhető meg.

A Zimony és Orsova közt közlekedő személyszállító hajók utasainak útlevele, illetőleg átkelési igazolványa a jövőben az e célra a hajóra kirendelt határrendőrségi közegek által a hajón vizsgálattatik meg.

Szerb alattvalóknak oly esetben, midőn az egyik szerb állomásról a másikra (pl. Belgrádból Kladovára) utaznak — bár a magyar part érintésével — és egyéb kifogás alá nem esnek, útlevéllel birniok nem kell s elegendő, ha hajójegygyel igazolják, hogy nem magyar területre utaznak. Amennyiben azonban az ily utas rendőri szempontból gyanu alá esik, úgy a határrendőrségi közeg felhívására személyazonosságát igazolni tartozik.

Az Orsováról Galacz felé induló személyszállító hajóknál a határszéli rendőrtisztviselő a kivezényelt csendőrséggel vagy határrendőrségi közeggel a hajóra megy s meggyőződést szerez arról, hogy nem száll-e már be utas. Ezután a hajó hidjánál elhelyezkedve, a beszálló utasok útleveleit vizsgálja meg, azokat a kilépési bélyegzővel ellátja és a szükséges statisztikai adatokat feljegyzi.

Ha a Zimonyból jött személyszállító hajó tovább megy

Galacra, úgy csak az Orsován beszállt utasok kerülnek útlelvizsgálat alá, miután a Zimony felől jött és ki nem szállt utasok útlelvizsgálatát a hajóval érkezett rendőrtisztviselőnek már a hajón jövet közben kellett elvégeznie.

A határszéli rendőrtisztviselő a hajókon alkalmazott személyzetet is ellenőrizni köteles. E végből a hajóparancsnok vagy ellenőr által neki bemutatott névjegyzéket a személyzettel összehasonlitja. A névjegyzékben észlelt változásokról meggyőződik s helyességét neve aláírásával igazolja.

A gőzhajótársulatok alkalmazottjai határátkelésnél magukat az 1904. évi 70.000. B. M. sz. rendetet 28. §-ának 8 pontja értelmében szolgálati könyvükkel, szabadságoló vagy szolgálatra kirendelő parti kapitányi vagy társulat ügynökségi bizonyítvánnyal is igazolhatják.

Az orsovai hajózási hatóság a szabályozási művek megtekintése céljából szakférfiakat a szolgálati csavargőzössel vagy más hajóval, esetleg ladikon útlelvél, illetőleg határszéli igazolvány nélkül a vaskaputelepre és vissza Orsovára kalauzolhat.

A külföldről (Aldunáról) Orsovára érkező személyszállító hajók csakis az u. n. „szkela“ kikötőben köthetnek ki. A kikötés után valamennyi utasnak a hajóról ki kell szállani és az ott levő vizsgáló terembe menni, magát az útlelvizsgálatnak alávetendő.

A vizsgálat bevégezése után a határrendőrségi közeg a hajóra megy és annak minden helyiségét megtekinti a végből, hogy nem maradt-e valaki vissza, vagy nem rejtőzött-e el. Egyuttal az alkalmazottak jegyzékét is megtekinti és az esetleges változást tudomásul veszi.

Útlelvizsgálat alá vonandók még úgy be-, mint kilépés alkalmával a kézi erővel hajtott, valamint más hajtóerőre (benzin, petroleum stb.) berendezett vízi járművek, u. m. dereglyék, uszályok, malmok, tutajok, nemkülönbben mindazon vízi járművek, melyek a magyar és szerb határ között közlekednek.

Továbbá határon átmenő teher-, és vontató gőzhajókon, uszályokon alkalmazott személyzet megbízhatóságáról és arról, hogy ez se személyeket, se tárgyakat nem csempész be, a hajózási társulatok kötelesek gondoskodni s a személyzet tagjait megfelelő szolgálati bizonyítvánnyal ellátni. A személyzet ennek következté-

ben rendszeres útlelvizsgálat alá nem vonatik, azonban a határrendőrségnek kötelessége időnkint meggyőződni arról, hogy e kivételes elbánás folytán visszaélések nem követtetnek-e el. Magán egyének hajóin, uszályain és csónakjain levő személyzet rendszeres útlelvizsgálat alá esik.

A rendszeres helyen és időben teljesített vizsgálatért díj nem jár. A megszabott időn és helyen kívül magánfél kívánatra eszközölt vizsgálatok díjait a határrendőrkapitány előterjesztésére a belügy-miniszter határozza meg.

Közutakon.

A határon átvezető oly utakon, melyeken rendszeres és állandó kocsis- és gyalogközlekedés van, az útlelvizsgálatnak teljesítése a határrendőrségi közeg, illetőleg az útlelvizsgálattal megbízott más hatóság vagy tisztviselő hivatalos helyiségében történik. E célból minden gyalog és kocsin jövő utas köteles a határállomáson az irodában jelentkezni s útlevelét vagy igazolványát előmutatni.

Egyéb utakon.

Az útlevelkötelezettség alá tartozó vonalokon a mellékutak is állandó felügyelet alatt tartandók oly célból, hogy a határt mellék-ösvényeken, u. n. csempészutakon át ne léphessék. Ezeken az utakon talált egyének útlevelrendőri ellenőrzés végett az erre illetékes legközelebbi határrendőrségi közeghez utasítandók.

Ha a határt jogosulatlanul átlépőknél elvámolás alá tartozó tárgyak is talátnak, az ily egyének megfelelő elbánás végett előbb az illetékes pénzügyi hatóságnak adandók át, azután rendőri eljárás végett a határrendőrség elé állíttatnak.

Az útlelvizsgálat mikénti teljesítése.

Mindazokat, akik a határt bármely közlekedési eszközzel vagy gyalog oly pontokon lépik át, ahol útlevelkötelezettség áll fenn, a határrendőrség személyzete vagy az útlelvizsgálattal megbízott más hatósági közeg az útlevel vagy átlépési igazolvány előmutatására felhívni jogosult és a határt átlépni kívánók az arra jogosító igazolványaikat átadni kötelesek.

Az útlevelek és igazolványok vizsgálatánál az érvényesség megállapítása után a főfigyelem arra fordítandó, hogy a személyleirási adatok a felmutató tulajdonosra illenek-e.

Magyar alattvalók és külföldi egyének útlevelei és úti igazolványai, ha rendben találtattak, az e célra szolgáló bélyegzővel bélyegzendők és a statisztikai adatgyűjtéshez szükséges adatok feljegyzendők.

Azokat a magyar alattvalókat, kiknek *belépéskor* útlevelük nincsen, vagy az lejárt, a határon ugyan át kell bocsátani, de ily egyéneket a határnak útlevél nélkül való átlépése miatt a rendőri büntető eljárás megindítása céljából az illetékes határszéli rendőrkapitányságnál, vagy kirendeltségnél fel kell jelenteni.

Az a magyar alattvaló, ki belépéskor útlevéllel nem bír, és külföldi tartózkodásának utolsó helyéről az ottani osztrák-magyar külképviselet által, vagy valamely külföldi hatóság által közbiztonsági szempontból veszélyes, vagy meg nem bízható egyének jelezte, a határról ugyan nem utasítható vissza, de tolonczúton illetőségi helyére utasítandó s erről illetékes rendőrhatalósága a további rendőri felügyelet céljából értesítendő.

Kilépéskor útlevéllel vagy átkelesi igazolvánnyal nem bíró magyar alattvalókat a határállomáson fel kell tartóztatni és visszautasítani.

Belépéskor útlevéllel nem bíró *külföldiek* — az országon megszakítás nélkül keresztül utazókat kivéve — a határállomásról visszautasítandók, illetőleg a belépésben megakadályozandók.

A visszautasított *külföldiek* visszautazásukig felügyelet alá helyezendők.

Amennyiben ily *külföldiek* a visszautasítási felhívásnak nem felelnének meg, velük szemben a tolonczolási szabályok alkalmazásának van helye.

Azon *külföldiek*, akik *kilépéskor* útlevéllel nem rendelkeznek, de személyazonosságukat más tekintetbe vehető okmányokkal igazolni képesek, a tovább utazásban nem akadályozandók, hanem egyszerűen figyelmeztetendők a szomszéd államok esetleges útlevél-szigorára.

A személyazonosság bebizonyításának minden módja megengedendő a feltartóztatott utasnál és mihelyt személyazonossága

megállapítást nyert, s egyéb ok vagy szükség az ellene való személyes eljárásra nem forog fenn, útjának folytatása azonnal megengedendő.

Ha személyazonossága semmiképen sem volna megállapítható, vagy ha alapos gyanu forog fenn arra nézve, mikép másnak útlevelét vagy igazolványát használta, a továbbutazásban megakadályozandó és vele szemben a tolonczszabályzat szerint kell eljárni.

A külföldi diplomata tagjait, ha személyiségük ismeretes, útlevelük felmutatására felhívni nem kell; ha pedig erre mégis felhívatnak, útlevelük nem láttamazandó.

Azok, akiknek határátlépése az 1903: IV. V. VI. és VIII. t.-cikkek értelmében tiltva van, a határrendőrségről szóló s legutóbb idézett törvény 2. §-ának e) pontja, illetőleg ezen Utasítás 7. §-a alapján a határon nem bocsátandók át és ebben a szükséghez képest csendőr- vagy rendőr-karhatalom igénybevételével is meggátolandó.

A most említett helyeken felsorolt: kitiltott rendőrileg kifogás alá eső és magukat igazolni nem tudó gyanus egyéneknek a belépésben való megakadályozása az útlevelvizsgálattal szoros kapcsolatban áll oly határpontokon, ahol útlevel-kötelezettség áll fenn, amiből következik, hogy a határról való visszautasításra nemcsak a határrendőrség személyzete, de az útlevelvizsgálattal megbízott más hatósági közeg is jogosult, ezen Utasítás 7. §-ában foglaltak szem előtt tartásával.

Ugyancsak az útlevelvizsgálat egyik további célja, hogy az 1903: VIII. t.-cz. f) pontjában illetőleg ezen utasítás 8. §-ában említett s valamely büntetendő cselekmény elkövetése miatt nyomozott vagy körözött és általában az előzetesen letartóztatható egyének részint nevükről, részint a személyleírásról, vagy személyazonosságuk megállapítása után a határszélen felismertessenek és ellenük a határrendőrség ezen utasítás 8. §-ában meghatározott módon eljárhasson.

Az útlevelszabályok áthágása az 1903: VI. t.-cz. 15. §-a alapján büntetendő. E szabályok ellen vétők a határszéli rendőrkapitányság vagy a kirendeltségeknek rendőrbíráskodásra felhatalmazott vezetője elé állítandók.

A más névre szóló vagy hamisított útlevelek mindig elkob-

zandók és mint bűnjelek a felvett jegyzőkönyvhöz csatolandók. Ugy-szintén elkobzandók a magyar alattvalók részére külállamok által kiállított útlevelek és azok a belügyministerhez felterjesztendők.

A szabályszerű útlevél vagy átkelési igazolvány helyett felmutatott igazoló jegyek, községi-, személyleirási vagy bármely más pl. azt tanusított bizonyítványok, hogy az illető útlevéért folyamodott az útlevélvizsgálatnál elfogadható igazolványul nem tekinthetők, s ilyenekkel bírónak a határátkelés nem engedhető meg.

Ha külföldi tisztek és katonai hivatalnokok a határon egyenruhában és karddal útlevél nélkül jelentkeznek, épen úgy, mint a polgári egyének, a határátlépésben megakadályozandók: ha pedig a határon átjöttek, visszautasítandók. Azon esetben, ha az ekként figyelmeztetett és felhívott tiszt ennek daczára az ország területéről nem távoznék, erről a belügyministernek távirati jelentés teendő, egyúttal pedig az illető külföldi tisztnak ténykedése folytonos ellenőrzés alatt tartandó. Ha a külföldi tisztek útlevéllal el vannak látva s az útlevélben az egyenruha viselése nincs megengedve, úgy figyelmeztetendők, hogy az egyenruha hordása tilos. Ha e figyelmeztetésnek nem felelnek meg, azon katonai állomásparancsnokság, melynek területére utaznak, azonnal értesítendő.

A külföldi fegyveres erőhöz tartozó legénységi állományu egyénnel szemben határátlépés esetén hasonló eljárást kell követni.

Ugy az osztrák-magyar (és pedig cs. és kir. közös hadseregbeli, hadi tengerészeti, honvéd és csendőr-) mint a román katonatisztekre nézve Románia és Magyarország között az a megállapodás jött létre, hogy azok a katonatisztek, akik katonai állomásparancsnokságuk határátkelési igazolványával vagy felsőbb engedélylyel el vannak látva, egyrészt Brassó és Szinája, másrészt Nagyszében és Celimanesti között a határt kölcsönösen egyenruhában is átléphetik és az említett helyekre utazhatnak, ahol 24 órai tartózkodáson belül a jelentkezési kötelezettség alól fel vannak mentve. A jogérvényes igazolvánnyal vagy felsőbb engedélylyel nem bíró, illetőleg ilyenek hiányában román tiszti voltukat igazolni nem tudó román tisztekkel szemben is a fentemlített eljárást kell követni.

Továbbá Orsova és Verciorova között Romániával történt megegyezés szerint az ottani tisztviselőknek és lakosoknak kölcsönösen megengedtetik, hogy amennyiben a határrendőrségi közegek

előtt személyesen ismeretesek, a határt útlevel vagy átkelési igazolvány nélkül is átléphetik.

Azok a tekiai lakosok, akik odavaló illetőségüket községi bizonyítvánnyal igazolják, Orsovára és vissza útlevel nélkül átjárhatnak.

A horvát-szlavon-dalmát kir. országos kormány Belgrád város lakosainak megengedte, hogy ha mint olyanok a zimonyi kir. rendőrbiztosság közegei előtt ismeretesek és semmiféle tekintetben sem gyanusak, a határon útlevel vagy úti igazolvány nélkül is átléphetnek.

A kivándorlás céljából tömegesen keresztülutazó külföldiek Magyarországon át az utat megszakítás nélkül tartoznak megtenni.

Az ily egyének útlevelei a határállomásokon elszedendők, jegyzékbe foglalandók s amennyiben a vonattal vagy gőzhajóval rendőrtisztviselő hivatalból nem utaznék, a jegyzék a vasuti kalauznak illetőleg hajóvezetőnek azzal adandó át, hogy azt Budapesten a pályaudvaron szolgálatot teljesítő ügyeletes rendőrtisztviselőnek vagy pedig a dunaparti ker. kapitányság közegének adja át.

Ily kivándorlási célból átutazó külföldiekről a fő- és székvárosi államrendőrség megfelelő pályaudvari kirendeltsége illetőleg dunai kapitánysága a határrendőrség által az elindulásakor mindig táviratilag értesítendő.

A nem kivándorlási, hanem üzleti, egészségi, vagy szórakozási stb. célból belépő külföldiekre a fenti általános szabályok nem vonatkoznak.

17. §.

A csempészet megakadályozásában való közreműködése és az erre hivatott közegek támogatása. (T. 2. §. o.)

A határon az áruforgalom csakis a nyilvános, vagyis általában használt utakon van megengedve. Ugy vámköteles, mint vámmentes áruknak mellékutakon való szállítása — és pedig ugy be-, mint kivitelben — a vámszabályok 21. §-a értelmében tiltva van.

Aki az ily utak szándékos kikerülésével mellék-, ugynevezett csempészutakon hoz, vagy szállít tárgyakat; továbbá aki nyilvános úton hozza vagy szállítja ugyan a tárgyakat, de azt elrejtí vagy eltitkolja: csempészsést követ el.

A csempészet megakadályozásában a határrendőrség a pénzügyi, az erdészeti, állatorvosi, nemkülönben más hivatalos közegekkel közreműködni tartozik és őket rendőri segédkezésben, támogatásban részesíti.

Ha csempészet gyanuja forog fenn vagy csempészés szándékáról értesül, azt az illetékes hatóságnak azonnal tudomására hozza, a csempészetten tetten ért vagy azt megkisérelt egyéneket az illetékes hatósághoz előállítja, a csempészetten ért és szökésben levő egyéneket üldözi és elfogatás esetén az illetékes hatósághoz kíséri.

Az 1888: XIV. t.-cz.-kel becikkelyezett magyar-román határegyezmény alapján kibocsátott határőrizeti utasítás (Közölve: Rendeleték Tára 1891. évfolyam 879. és következő lapokon) 32. és 33. §-ai szerint:

„32. §. Erdei termékeknek Romániából Magyarországra való szállítása csak a meglevő nyilvános száraz vagy vízi utakon a fennálló határőri és vámkezelési szabályok szerint szabad, s ily termékeknek a határvonalat képező pásztán való átszállítása az 1888: XIV. t.-czikkelyezett határegyezmény XI. cikkében megjelölt esetek kivételével szigoruan tilos.“

„33. §. Az erdőtisztek és erdőőrök kötelesek őrködni afelett, hogy külföldi szállítók a rendes utak kikerülésével a határvonal pásztáján keresztül erdei termékeket ne szállítsanak, s ha előfordulna oly eset, hogy valamely romániai alattvaló ottani erdei termékeket, a nyilvános száraz vagy vízi utak mellőzésével a határvonalon át Magyarországra szállitana, az erdőtiszteknek és erdőőröknek az erdőtörvény 114. §-a alapján kötelességükben áll ezen termékeket a kezelésükre vagy őrzésükre bízott erdő területén belül lefoglalni.

Ehhez képest tehát a nyilvános száraz vagy vízi utakon szállított külföldi erdei termékek lefoglalása az erdészeti személyzet által egyáltalában nem teljesíthető, miután ez a határvonal őrizetével és a vámkezeléssel megbízott állami közegek feladata.“

Az utóbbi pontban foglalt erdőtermékeknek lefoglalásánál az erdészeti alkalmazottak ennél fogva a határrendőrséget is szintén igénybe vehetik.

A határrendőrség az említett határőrizeti utasítás 35. §-a

értelmében köteles lesz továbbá arra ügyelni, hogy oly helyeken, hol a m. kir. belépő állomás a határszéltől távolabb befelé esik, a Romániából behozott állatok és állati nyerstermények csak az e czélra kijelölt utakon hajtassanak, illetőleg szállittassanak. Az ezen utakon kívül talált ily állatok és állati nyerstermények (az 1888. évi 40.000. sz. a. kibocsátott földmivelésügyi ministeri rendelet 311. §-a) lefoglalandók és a legközelebbi m. kir. belépő állomásnak átadandók; kivéve:

a) ha a szállító vagy hajtó valamelyik m. kir. belépő állomás által kiállított és még érvényes igazolvánnyal bizonyítja, hogy abban leirt állataival más úton is közlekedhetik román területre és vissza;

b) ha az állataira vonatkozó marhalevélnek, illetőleg az állati nyersterményeire vonatkozó származási bizonyítványnak hátlapján a m. kir. belépő állomás szakértője igazolta, hogy az állatok, illetőleg az állati nyerstermények vizsgálatát állategészségrendőri szempontból fogatosította;

c) ha a szállító vagy hajtó a határrendezés folytán kettészelt birtoktesten találtatván, az 1904. évi 70.000. sz. B. M. rendelet 28. §-ában említett és e rendelethez F. alatt mellékelt minta szerint kiállított „Határszéli közlekedési igazolvány“-t tudja felmutatni.

A határrendőrség a csempészettel összefüggő büntetendő cselekmények vagy azok alapos gyanújának kinyomozása iránt az állami hatóságoktól vett megkereséseknek lehetőleg megfelelni s az illető hatóságot útbaigazítani és támogatni tartozik.

A nyomozásban való közreműködésre a határrendőrség csak annyiban s abban a mérvben köteleztetik, amennyiben ezt rendes teendői elhanyagolásának veszélye nélkül elvégezheti.

Eljárása eredményét közli a megkereső hatósággal.

II. FEJEZET.

A határrendőrség illetékessége és viszonya más hatóságokhoz.

18. §.

A határrendőrkapitányság a hozzáutalt ügyekben elsőfoku rendőri hatóságot képez.

Hatáskörét és illetékességét hivatalból vizsgálja.

19. §.

Szolgálati tekintetben közvetlenül a belügyminister rendelkezése alatt áll.

20. §.

Viszonya más hatóságokhoz.

A határszéli rendőrkapitányságok és a rendes közigazgatási elsőfoku rendőrhatalóságok (főszolgabíró, városi rendőrkapitány) egymás mellé rendelt viszonyban állanak; kölcsönös támogatásban tartoznak egymás működését részesíteni és a jó viszonyt hivatalos működésükben minden körülmények között fentartani.

Különösen kötelességük a határszéli rendőrkapitányoknak az illető törvényhatóságok főispánjaival és első tisztviselőivel hivatalos működésükben az állandó érintkezést fenntartani és a törvényhatóságot is érdeklő megfigyeléseikről, észleleteikről, tapasztalataikról és intézkedéseikről nevezetteknek szóval, vagy fontosabb esetekben írásban jelentést tenni és azon igyekezni, hogy a törvényhatóságot is érdeklő ügyekben velük egyetértőleg járjanak el.

21. §.

A határrendőrség és a közigazgatási rendőri hatóság között esetleg felmerülő hatásköri és illetékességi kérdések eldöntése a belügyminister elé tartozik.

Ha azonban a késedelem veszélylyel jár, — a kihágási ügyeket kivéve — a megkeresett utóbbi rendőrhatalóság, hová az ügy áttétetett, intézkedni tartozik és ugyanaz tesz jelentést a belügyministernek a hatásköri, illetőleg az illetékességi eset eldöntése végett.

22. §.

A határrendőrség a hatáskörébe utalt megfigyelő és felfedező tevékenységének kifejtésénél más hatóságok és hatósági közegek támogatását is igénybe veheti.

Viszont ha működésében oly cselekmények vagy mulasztások jutnak tudomására, amelyekben intézkedni más hatóság jogosult, utóbbit észleleteiről értesíteni köteles.

Ugyszintén minden állami, törvényhatóság, községi hatóság a

határrendészetet érintő megfigyeléseit s észleleteit az illetékes határszéli rendőrkapitánysággal közölni tartozik.

23. §.

Hatáskörébe tartozó ügyekben a kir. bíróságok és a kir. ügyészségek megkereséseinek az 1899. évi 130.000 B. M. sz. rendelettel kiadott utasítás alapján eleget tesz s azokkal a büntetendő cselekmények kinyomozásánál közreműködik.

24. §.

Csendőrség és helyi rendőrség igénybevétele.

1903: VIII. t.-cz. 4. §. alapján joga lévén a határrendőrségnek a hatáskörébe utalt ügyekben a területén levő csendőrség és a helyi rendőrség közreműködését közvetlenül igénybe venni, ezen közreműködés a következőkép határoztatik meg:

A városi rendőrség az idézett t.-cz. 2. §-ban felsorolt teendők közül állandóan, tehát a határrendőrkapitányság külön megkeresése nélkül is ellátja a c) e) f) g) h) i) j) l) és o) pontban foglaltakat, az e) f) és g) pontok alattiakat csak annyiban, amennyiben területeik az ország határszélét érintik.

A városi rendőrség ezen ügyekben tett intézkedéseiről és észleleteiről a határszéli rendőrkapitányságot havonkint, fontosabb esetekben haladéktalanul értesíteni tartozik.

A határszéli rendőrkapitányság az idézett törvényszakaszban felsorolt bármely ügyre vonatkozólag a városi rendőrséghez külön közvetlenül is intézhet megkereséseket, mely annak eleget tenni s eljárásáról s annak eredményéről a határszéli rendőrkapitányságot értesíteni, illetőleg a kért felvilágosítást megadni tartozik.

A városi rendőrség a határszéli rendőrkapitányság megkeresésére rendőri segédletet nyújtani és oly helyekre, hol állandóan rendőri őrségre van szükség, pl. vasuti- és gőzhajóállomásokon, a szükséges őrszemélyzetet kirendelni tartozik, mely esetekben az a határrendőrkapitányság utasításai szerint jár el.

Sürgős esetekben egyes határrendőrségi tisztviselő hivatalos eljárás közben a helyi rendőrség közegeit szintén igénybe veheti s ezek a felhívásnak épúgy, mint más rendőri hatóság tagja, illetőleg

közege, felhívásának eleget tenni és a szükséges támogatást nyújtani kötelesek.

A csendőrség a határszéli rendőrkapitány vagy rendőrtisztviselő felhívásának eleget tenni és őt a megfelelő támogatásban részesíteni tartozik épen úgy, mint más elsőfoku rendőri hatóság (főszolgabíró, városi rendőrkapitány) felhívásának¹ (l. a csendőrség részére kiadott II. Szolgálati utasítás 93. §-át).

A támogatás karhatalom nyújtásában, megfigyelés eszközlésében, vagy valamely nyomozási cselekmény végrehajtása körüli segédkezésben áll.

A felhívás úgy a csendőrséghez, mint a rendőrséghez lehetőleg írásban intézendő. A szóval tett felhívás az igénybe vett csendőrségnek vagy helyi rendőrségnek kívánságára utólag írásba foglalva kiadandó.

III. FEJEZET.

A határrendőrség szervezete.

25. §.

A határrendőrség a határszéli rendőrkapitányságokból áll.

A rendőrkapitányság alá a székhelyről elnevezett határszéli kapitánysági központi hivatalon kívül kirendeltségek (expositura) tartoznak.

Kirendeltségek oly községekben és közlekedési határvonalakon létesíttetnek, ahol az élénkebb forgalom folytán a határrendőri teendők gyors ellátása érdekében a kapitánysági székhely távoli fekvése miatt külön határrendőri hivatal felállítása szükséges.

A kirendeltségek kétfélék: vagy olyanok, melyeknek vezetői a törvény 2. §-ának *n*) pontjában, illetőleg ezen Utasítás 16. §-ában felsorolt kihágások eseteiben első fokon való rendőri büntető bírászkodásra a belügyminister által külön felhatalmaztatnak; vagy olyanok, melyek rendőrbírászkodási jog nélkül a többi határrendőri teendők ellátására jogosítvák.

Csekély forgalmu határszéli pontokra szolgálattételre egyes határrendőrközegek rendelhetők ki.

¹ A határrendőrségi biztos csak sürgős esetekben intézhet megkeresést a csendőrsökhöz.

26. §.

A határszéli rendőrkapitányság élén a határszéli rendőrkapitány áll.

A határszéli rendőrkapitányok a VII., illetőleg a VIII. fizetési osztályba sorozatnak.

A határrendőrség többi személyzetét képezik :

1. IX. fizetési osztályba sorozott rendőrfogalmazók ;

2. X. fizetési osztályba sorozott rendőrsegédfogalmazók és rendőrfelügyelők.

3. segéddijas fogalmazó gyakornokok ;

4. XI. fizetési osztályba sorozott hivatali segédtsztek ;

5. rendőrbiztosok, kik költségvetésileg megállapított javadalmazásban részesülnek. Végül

6. hivatalszolgák.

A rendőrkapitányok és az 1., 2., 3., pontok alatt felsoroltak rendelkezési joggal birnak, míg a többiek végrehajtó közegek.

A határszéli rendőrkapitányok és a rendőri biráskodási joggal felruházott kirendeltségek vezetői rendőri hatóságot képeznek.

27. §.

A határrendőrség személyzetét a belügyminister nevezi ki.

A határrendőrségi személyzet tagjai a belügyminister által rendeltetnek ki az egyes határszéli rendőrkapitányságokhoz szolgálatlételre és általa bármikor áthelyezhetők.

A rendőrkapitány ideiglenes helyettesítése iránt is a belügyminister, a többi tisztviselő, és alkalmazott helyettesítése iránt pedig a rendőrkapitányság vezetője intézkedik.

IV. FEJEZET.

Szolgálati utasítás.

31. §.

A határrendőrség eljárásánál irányadó szabályok.

A határrendőrség teendői : megelőzés, felfedezés és biráskodás.

A határrendőrség megelőző működésének ott van helye, midőn a megfigyelés vagy valamely oldalról jött jelentés folytán ala-

posan vélelmezhető, hogy törvényekbe, ministeri rendeletekbe ütköző tiltott cselekménynek elkövetése készül. A megelőzés érdekében történő tényleges közbelépésnél a főgond arra fordítandó, hogy a közbelépést alapos indok, gyanu vagy tény támogassa.

32. §.

A határrendőrség felfedező működése már elkövetett tiltott cselekményt feltételez s célja a tényállás megállapítása, a tettes vagy tetteseknek s a cselekmény körülményeinek kinyomozása és ezek alapján a további intézkedések megtétele, amelynél már az érvényben levő törvények s eljárási szabályok az irányadók.

A határrendőrségnek bünvádi nyomozásoknál a rendőri hatóságokra és közegekre nézve kiadott 1899. évi 130.000. sz. nyomozási utasításban foglalt szabályok szerint kell eljárni.

33. §.

A határrendőrség biráskodási joga akkor áll elő, midőn területén hatáskörébe utalt kihágás követtetik el.

A határszéli rendőrkapitányság székhelyén s az oly helyeken elkövetett kihágások felett, amely területen rendőrbiráskodási joggal felruházott határrendőrségi fogalmazó kirendelve nincsen, a kapitányság vezetője illetékes a biráskodásra. A kirendeltségek hatósági területen elkövetett kihágási ügyekben pedig a rendőri büntető ügyek ellátására felhatalmazott kirendeltség vezetője.

A határrendőrség a hatáskörébe utalt kihágási ügyekben a rendőri büntető eljárás szabályozása tárgyában kiadott ministeri rendelet szerint jár el.

34. §.

A határrendőrségnek a hatáskörébe tartozó ügyekben a feleket joga van megidézni és arra mindenki megjelenni s a hozzáintézt kérdésekre a fennálló jogszabályok értelmében — hacsak törvényes felmentő ok (1896 : XXXIII. t.-cz. 205. §.) nem forogna fenn — válaszolni köteles.

Azzal szemben, aki kihágási ügyben a határrendőrség szabályszerű idézésére meg nem jelenik, a rendőri büntető eljárás szabályozása tárgyában kiadott rendelet idevonatkozó rendelkezései alkalmazandók.

Akik más ügyben az idézésnek kellő indokolás nélkül nem felelnek meg és személyes megjelenésüktől az ügy sürgősségénél vagy természeténél fogva nem lehet eltekinteni, azoknak elővezetetését a határszéli rendőrkapitányság vezetője, illetőleg a kirendeltségnél a bíraskodásra felhatalmazott kirendeltségi vezető szabályszerű, írásba foglalt határozattal elrendelheti. (1896: XXXIII. t.-cz. 131. §)

35. §.

Mindenki köteles a hivatalos eljárásban levő és magát igazoló határrendőrségi közegnek a törvény nevében hozzá intézett felszólításra a határrendőrség hivatalos helyiségében megjelenni.

Azt, aki a felszólításnak nem engedelmeskedik, a rendőrségi közeg az 1899. évi 130.000. számú belügyministeri rendelet 183—185. §-aiban felsorolt esetekben bekiséri, illetőleg elővezeti.¹

36. §.

Jogorvoslat a határrendőrség eljárása ellen.

A határszéli rendőrkapitányságnak (kirendeltségnek) a kitiltás, eltolonczolás és kihágás tárgyában hozott határozatai, illetőleg ítéletei ellen kis- és nagyközségekben és rendezett tanácsú városokban az alispánhoz, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanácshoz, ezektől pedig a belügyministerhez fokozatos felebbezésnek van helye.

37. §.

Aki a határrendőrségnek valamely intézkedése által magát megsértettnek érezné, amennyiben más törvényes út nem áll nyitva a jogorvoslatra, közvetlenül a belügyministerhez fordulhat panaszszal.

Ha a panasz tévesen valamelyik alsóbbfokú hatóságnál adatik be, az ez által vissza nem utasítható, hanem a panasz a belügyministerhez terjesztendő fel.

38. §.

A határszéli rendőrkapitányságok és azok vezetése.

A rendőrkapitányságok hivatalos irataikon és pecsétjükön „M. kir. határszéli rendőrkapitányság” czímet használják, kiegészítve

¹ Kivételt képeznek a szolgálatban álló csendőrök és katonai őrk.

szítve azon hely megjelölésével, mely székhelyüket képezi, mint pl.: M. kir. határszéli rendőrkapitányság Fiume, Orsova stb.

A kirendeltségek ezenkívül még székhelyüket és kirendeltségi minőségüket is feltüntetik, mint pl. felül „Munkácsi m. kir. határszéli rendőrkapitányság“ és folytatólag, illetőleg alul „alsóvereczei kirendeltsége“.

Hivatalos pecsét a magyar korona országainak külön czimere használandó.

39. §.

A határszéli rendőrkapitányság élén álló rendőrkapitány e hivatalnak főnöke, aki mint ilyen közvetlenül vezeti a székhelyen levő kapitányi hivatalt s állandó figyelemmel kíséri és ellenőrzi a vezetése alatt álló kapitánysághoz tartozó kirendeltségek működését.

40. §.

A határszéli rendőrkapitány, mint a kapitányság főnöke első sorban felelős e hivatal törvényes és szabályos működéséért. Ő igazgatja a rendőrkapitányság összes ügyeit s őrködik a felett, hogy a határrendőrség hatáskörére vonatkozó törvények és ministeri rendeletek a legpontosabban végrehajtassanak.

45. §.

A határszéli rendőrség fogalmazó személyzete — kivéve a fogalmazógyakornokokat, — a rendőrfelügyelők és rendőrbiztosok hivatalos eljárásukban egyenruhát tartoznak viselni és csak kivételes esetekben, a szolgálat érdekében engedhető meg polgári ruhában való szolgálattétel.

Az egyenruha és a fegyverzet azonos a székesfővárosi m. kir. államrendőrség részére megállapított egyenruhával és fegyverzettel.

46. §.

Határszéli kirendeltségek.

A határszéli kirendeltségek vezetésével megbizott rendőrtisztviselők, a határrendőrség hatáskörében önállóan működnek és a kirendeltség működéséért első sorban felelősek.

Rendőri büntető- és tolonczügyekben azonban csak akkor jogosultak eljárni, ha erre a belügyminister által külön felhatalmaztatnak.

48. §.

Határszéli rendőrközegek vagy más hatósági megbizottak.

A határon átvezető oly közlekedési vonalokon, vagy pontokon, a hol a forgalom kis mérve folytán határrendészeti teendők csekély számban vagy csak igen részlegesen fordulnak elő és így külön kirendeltség felállítása nem indokolt, a belügyminister a határrendészeti teendők részbeni ellátására határrendőri közeget rendel ki, vagy pedig a törvény 7. §-ában nyert felhatalmazás alapján a határrendészeti teendők részbeni ellátásával — pl. útlevélvizsgálattal — más állami (pl. csendőrség, állatorvosi hivatal, belépő állomás, vámhivatal, pénzügyőrség), törvényhatósági (szolgabírói hivatal), vagy községi (előljáróság, községi jegyző) hatóság közegét is megbizhatja.

50. §.

Az átruházott határrendészeti teendők mikénti végzésére nézve a megbizatást nyert más hatósági közegek az illetékes határszéli rendőrkapitány utasításai szerint és ellenőrzése mellett járnak el.¹

Ha e közegek kötelességüket ismételt utbaigazítás és tájékoztatás után megfelelőleg nem teljesítik vagy esetleg ellátni nem képesek, erről a belügyminiszternek jelentés teendő.

51. §.

A határszéli hivatalok vizsgálata.

A határszéli rendőrkapitány, a határszéli kirendeltségek és határállomásokra kirendelt határrendőri közegek működését negyedévenként, a törvény 7. §-a alapján határrendészeti teendők ellátásával megbizott más hatósági közegek működését pedig félévenként legalább egyszer a helyszínén személyesen megvizsgálni köteles.²

¹ A m. kir. csendőrség a határszéli rendőrkapitány felhívásait a csend. szerv. ut. 5. §-ában foglaltak folytán, e fennálló utasítások és saját előljárói parancsa szerint teljesíti.

² A m. kir. csendőrségnek határrendőri ügyek ellátása körüli működését is saját előljárói vizsgálják meg, míg a határszéli rendőrkapitány az átruházott egyes határrendészeti teendők (pl. útlevélvizsgálat) mikénti végzésének ellenőrzésénél csupán a csend. szolg. utas. 164. §-ában a polgári hatóságoknak biztosított jogkörében járhat el.

E vizsgálatról a kapitányság működéséről szóló s a belügy-ministerhez teendő évi jelentésben beszámol.

A mutatkozó hiányok pótlására sürgős esetekben az évi jelentésen kívül a belügyministerhez időközben is tehet előterjesztést és indokolt javaslatot. *

52. §.

A vizsgálatok alkalmával tapasztalt szabálytalanságok megszüntetése, illetőleg megtorlása céljából, amennyiben arra illetékes, azonnal intézkedik, ha pedig a szükséges intézkedés hatáskörén kívül esik, vagy azt felülmulja, a belügyministernek jelentést tesz.

53. §.

Fegyverhasználat.

A határrendőrségi közegnek joga van fegyverét használni a következő esetekben:

1. jogos védelem gyanánt, ha tetteleg veszélyesen megtámadtatik;

2. ha életét vagy testi épségét komolyan fenyegető megtámadással oly körülmények között fenyegettetik, hogy annak bekövetkezésétől alaposan tarthat;

3. ha szolgálatának teljesítése közben oly tetteges ellenszegülésre talál, mely azt megghiusíthatná s az ellenszegülés legyőzésére már alkalmazott minden kiméletesebb eszköz sikertelen maradt;

4. ha a fegyver használata életükben vagy testi épségükben megtámadott harmadik személyek megmentésére vagy megvédésére szükséges.

54. §.

Jogos védelem az 1878: V. t.-czikk 79. §-a szerint az, mely akár a megtámadottnak, akár másnak személye vagy vagyona ellen intézett, vagy azt fenyegető jogtalan és közvetlen megtámadásnak elhárítására szükséges.

Az ártalmatlanná tétel után netán folytatott, a megtámadás elhárítására már nem szükséges bántalmazás, a jogos védelem határának túlhágását képezi, amely esetleg büntetőjogi beszámítás és megtorlás alá esik.

55. §.

Megtámadással való fenyegetésnek tekintendő az is, ha az illető személy a nála levő fegyvert, vagy egyéb veszélyes eszközt, a rendőrségi közeg felszólítására le nem teszi vagy át nem adja; továbbá, ha fegyverrel, vagy egyéb veszélyes eszközzel ellátott egyén esetleg védett helyzetéből előjőni vonakodik.

56 §.

A fegyver használatára feljogosító tetteges ellenszegülés alatt csak oly cselekmények értendők, melyek által a határrendőrségi közeg cselekvései képességének kifejtése lehetetlenné tétetik.

Engedetlenség, vagy a határrendőrségi közeg élete és testi épsége ellen irányuló cselekményben nem nyilvánuló passiv magatartás tetteges ellenszegülést nem képez.

57. §.

Mindazon esetekben, melyekben az előbbi szakaszok értelmében a határrendőrségi közeg fegyvert használni jogosítva van, amennyire ezt a körülmények megengedik, előbb a szelidebb eszközök minden neme megkísérlendő; minden körülmények között azonban az illető egyén előbb figyelmeztetendő a fegyvernek bekövetkező használatára. Fegyverhasználat előtt „a törvény nevében“ szavakat hallhatóan kell kiejteni.

Fegyver használata esetében az csak azon mértékig használándó, meddig az a megtámadás visszautasítására, vagy az ellenszegülés legyőzésére, illetőleg a megvédés biztosítására szükséges.

Lőfegyver csakis az élet vagy testi épség jogos védelme esetében használható.

58. §.

A fegyver használata esetében a határrendőrségi közeg a határszéli rendőrkapitánynak s ez a belügyministernek mindenkor azonnal jelentést tenni tartozik és ha a fegyverhasználat által testi sértés vagy halál okoztatott, a tényálladék minden körülményeivel együtt azonnal kinyomozandó és megállapítandó.

Ez esetben az illetékes kir. ügyészség is nyomban értesítendő.

158. A. magy. kir. közlekedésügyi minister 1869. évi április 21-én kelt körrendelete a hajózási rendszabályok tárgyában.

A napról-napra növekedő, s mindinkább nagyobb mérvet öltetni kezdő hajózás, mely általánosan kötelező rendszabályok hiányában személy- s vagyron-veszélyeztetés nélkül eddigi rendezetlen állapotában továbbra nem maradhat, a törvényhozás további intézkedéseig legalább ideiglenes utasításokkal szabályoztassék: szükségesnek láttam a hajózási jog gyakorlásáról szóló .|. alatti ideiglenes utasítást, s .|. alatti „folyó-, tó-, csatorna-hajózási rendszabályt“ azzal adni ki, hogy ezen utasítás és rendszabály 1869. évi jun. hó 1-ső és 2-ika közti éjfélkor lépjen országserife hatályba.

Ezen időponttól kezdve tehát minden, a hajózásra vonatkozó ügyek a magyar korona területén jelen utasítás és rendszabály értelmében lesznek megítélendők és elintézendők.

Ideiglenes utasítás a hajózási jog gyakorlásáról.

1. §.

A magyar korona területén közönséges, nem gőzerővel járó hajóval, vagy tutajjal önálló üzlet gyakorlására az engedélyt azon első-folyamodásu közigazgatási hatóság adja meg, melynek területén az üzlet székhelye leend. A gőzerővel járó hajózás engedélyezése a közmunka- és közlekedési ministeriumot illeti.

Valamennyi belső vizeknek a lajthán-túli tartományok lakói részéről hajók- vagy talpakkal leendő használatát illetőleg az 1858. évi január 29-én (B. t. l. 1868, 21. sz.) kelt ministeri rendeletben megjelölt lajthán-túli hatóságok részéről kiadott engedélyek az 1865/7. évi XVI. t.-cikk III. c. értelmében Magyarország területén is érvényesek.

Ezenfelül a Dunán is mindazok gyakorolhatják a hajózást kik parti államok részéről az 1857. évi nov. 7-én kelt dunahajózási okmány értelmében arra engedélyt nyertek.

7. §.

Minden hajólevéllel ellátott hajó, ugyszintén a tutajok csak okleveles hajósok (tutajos, kormányos, gőzhajó vezető és kapitány) vezetése alatt járhatnak.

10. §.

Gőzerővel járó hajókon a hajóvezető vagy kapitányon kívül mulhatatlanul egy gépvezető is megkivántatik, ki csak szabályszerű vizsgálat alapján kiadott bizonyítvánnyal ellátott egyén lehet.

12. §.

Minden, ezen utasításban elősorolt okiratok, a hajózás gyakorlatának egész ideje alatt az illető hajón tartandók, s a gépen a szellentyű, valamint az emeltyűk — ha léteznek — bélyeggel láthatólag s világosan jelölendő meg.

159. *Ideiglenes folyó-, csatorna- és tói-hajózási rendszabályok.***I. A hajózásról és tutajozásról általában.****1. Általános szabályok.**

1. §.

A hajózási üzlet megnyitásának engedélyezése.

A hajózási, illetőleg tutajozási üzlet megnyítására megkivántató engedélyt a hajózási jog gyakorlásáról szóló utasítás 1-ső §-ában kijelölt hatóság adja meg. Ezen engedély megszerzése előtt az üzletet megindítani nem szabad.

2. §.

A hajózási üzlet megnyitásának feltételei.

A hajózási üzlet megnyitásáért folyamodó által kimutatandó, hogy

a) hajózási engedélye és a megkivántató egy, vagy több hajólevele meg van ;

b) a vállalat igazgatósága, mint ezt a jelen rendszabályok 83–84. §-ai igénylik, már fennáll ;

c) a hajók és tutajok vezetésével megbizandó egyének hajós-, illetőleg tutajos oklevelekkel ellátvák;¹

¹ Lásd az 1890. évi I. t.-cz. 116. §. c) pontját.

d) a kellő személyzet, berendezés, épületek, raktárak, kikötő hidak, kikötő helyek, kezelési helyiségek azon terjedelemben megvannak, mint ezt a vállalat kiterjedése, a törvény, az üzlet biztonsága és a rend megkívánja;

e) hogy a szerencsétlenségek lehető megelőzésére, s a netán bekövetkező szerencsétlenségeknél a segélynyújtásra, kármentésre s a nagyobb veszély elhárítására szükséges eszközökről kellő mennyiségben és minőségben gondoskodva van.

3. §.

A berendezés és üzleti eszközök jó karban, s a személyzet kellő számban tartása.

A 2-ik §-ban felemlített berendezés, illetőleg épületek s eszközök folytonosan jó karban tartandók, s a személyzet állandóan jól betanított és kellő számú egyénekből álljon.

4. §.

A vezető felelőssége.

A vezető személyesen felelős, hogy a vezetése alatt álló hajó dereglye, csónak stb. jó karban tartassék, a szükséges személyzet, s a hajó nagyságának és céljának megfelelő tartozékok meg legyenek; a hajó rendszeren terhelve s jól vezetve legyen; általában mindazért, mit ezen minőségben művel, vagy mulaszt.

A vezetőt nem menti fel a felelősség alól az, ha a kár a kellő személyzet hiányából keletkezett.

Ennélfogva a hajó tulajdonosa tartozik a vezető által a személyzet elégtelensége iránt emelt méltányos igényeknek eleget tenni.

5. §.

A vezető és legénység illetősége.

Minden, a magyar kormány engedélye mellett járó hajószemélyzetnek legalább kétharmada magyar alattvaló legyen.

6. §.

A vezető életkora.

Minden oly hajót, mely hajólevéllel ellátandó, valamint az átjáró naszádokat (hidat, kompot, révladikot) egyedül 21 évet betöltött egyének vezethetnek.

7. §.

A hajóslegénység életkora és alkalmazásának feltételei.

Kisebb szolgálatokra 12, hajóslegényi, vagy ezzel egyenlő minőségben alkalmazásra 18 évet betöltött életkor kívántatik.

8. §.

A hajóslegénység szolgálati könyve.

Minden hajóslegény, vagy vele egyenlő minőségben alkalmazott, tartozik magát egy hatósági szolgálati könyvvel ellátni, mely az illetőnek egyuttal igazolásul szolgáland.

9. §.

A kikötők és révek kimérése és felállítása.

A kikötő- és révhelyek meghatározása és kimérése a kikötő hidak, valamint egyéb, a vizen álló vagy uszó tárgyak felállítása egyedül azon közigazgatási hatóság engedélyezése folytán lehetséges, melynek hatósági területén az illető tárgy fölállítandó leszen.

10. §.

Az uszák megszámozása, vagy egyébkép megjelölése.

Minden gőzhajónak a hajó bejegyzési könyvbe iktatott neve, vagy száma egyéb hajónak, naszádnak, hajómalomnak s minden uszó építménynek külső oldalain ezenkívül még a tulajdonos neve is, távolról elég olvashatólag felírva legyen.

11. §.

A hajók terhelése.

A hajókat egyedül a meder és vizállás viszonyainak megfelelőleg s legfőlebb a köblezési bizonyítványban megjelölt terhel-

hetőségek mértékeig — melynek a hajó oldalán megjelölve kell lennie — szabad megrakni, mindenkor szabadon hagyván a hajó szivattyuit, vízhányó helyét s a hombárok (raktárak) ajtait; és a gőzösök után csak géperejüknek megfelelő egy, vagy több hajót (uszályt) szabad akasztani.

Minden vezető tartozik magát — hajója terhét illetőleg a hajóba rakott áruk teljes kimutatásával igazolni.

12. §.

A hajók karfákkal ellátása s a közönségre nézve veszélyes helyiségek elzárása.

A személyszállító hajók peremzete s oly nyílás, mely a fedélzetről a hajó belsejébe vezet, köröskörül karfákkal szegélyezendő, illetőleg elzárandó; ugyszintén elzárandó minden oly tárgy, mely az utasok biztonságát veszélyeztetné.

13. §.

Menetrend, vitelár és felvételi föltételek.

A közforgalmat közvetítő hajózási vállalatok tartoznak közzétenni:

1. A személyszállításnál a menetrendet, mely a vég- — lehetőleg egyszersmind a közbeneső — állomásokról leendő indulási s azokra való érkezési időt meghatározza.

2. Az utasok és áruk vitelár-szabályzatát.

3. Az utasok felvételére, s az utasoknak az utazás tartama alatt és befejezésénél a maguk miheztartására vonatkozó határozmányokat, továbbá a szállításra alkalmas tárgyak föl- és átvételi módozatait, a szállitmányokat kísérő okmányok kellékeit, a szállitmányok kártalanítása és kézbesítése iránti feltételeket.

Az áruforgalmat illetőleg meghatározandó a szállítási idő tartama is.

A menetrend, vitelár s a személy- és áruforgalomra vonatkozó mindennemű határozmány minden állomáson és minden hajón köztudomás végett kifüggesztendő.

14. §.

A menetrend, vitelárak, s egyéb határozmányok megtartása.

A menetrend, vitelárak, valamint egyéb, a személy- és áruszállításra vonatkozó határozmányok mindaddig, míg azok érvényben vannak, különösen az előre meghatározott indulási idő, s lehetőleg az utazás tartama is mindaddig, míg ezt előre nem láthatott és el nem hárítható akadályok nem gátolják, szorosan megtartandók; végre a személy- s áruszállításnál, s a meghatározott szállítási időre vonatkozó határozmányoknál a vállalkozó által a kötelezettségnek meg nem felelése esetére nyújtandó biztosítékok is szabatosan bejelentendők.

A feladott áruk a feladás sorrendje szerint minden kedvezmény kizárásával szállítandók el.

15. §.

Az árszabályzatok, menetrendek és forgalmi határozmányok megváltoztatása.

Az árszabályok s a személy- és áruszállításra vonatkozó határozmányok megváltoztatása 14 nappal, a menetrendek megváltoztatása pedig — rendkívüli körülmények kivételével — legalább 48 órával előbb köztudomásra hozandó.

Nemkülönben az előre nem láthatott események folytán a menetel bizonyos, vagy bizonytalan időre történő félbeszakíttatása vagy megszüntetése is köztudomásra adandó.

16. §.

A felvett utazók és áruk elszállítása.

A hajózási vállalatok tartoznak minden egyént, kit az utasfelvételi határozmányok a fölvételből ki nem zárnak, valamint minden árucikket, melynek felvétele ellen az áru felvételi feltételek kifogást nem tesznek — mennyire a forgalmi eszközök lehetővé teszik, s előre nem láthatott és el nem hárítható akadályok nem gátolják — felvenni és annak idején rendeltetési helyére szállítani.

17. §.

Az ittasok, házsártosok és nehéz-betegek kizárása a hajókról.

Az ittasokat s mindazokat, kik az illem megsértése által a velük utazókat megbántják, a hajós-személyzet utasításainak, melyeket az a biztonság érdekében hozzájuk intézett, nem engedelmeskednek, vagy valamely nehéz betegségben szenvedni látszanak, avagy oly állapotban vannak, hogy a többi utasokra nézve kétségkívül alkalmatlanok — mit az illető hajóvezetőnek és ügynöknek kötelessége megítélni — előre is, hogy a hajóra se léphessenek, s magáról a hajóról útközben, a legközelebb eső állomáson is kiutasíthatja.

A legutóbb nevezett két tekintet alá eső egyéneket azonban elkülönítve külön szobában, s szükség esetén felvigyázó-kisérettel ellátva, jogában áll a vállalatnak ilyeneket is elfogadni.

18. §.

Rabok, letartóztatott egyének szállítása.

A rabok, vagy letartóztatott s őrizet, vagy rendőri felügyelet alatt álló, s az ezeket kísérő egyéneknek a hajókon való szállításánál az eziránt kibocsátandó külön szabályok lesznek alkalmazandók.

19. §.

A töltött fegyverek felvétele.

Töltött fegyvert a hajóra vinni, vagy szállítani nem szabad. A hajóvezetőnek jogában áll a hajóra hozott vagy feladott lőfegyvereket megvizsgálni, vagy megvizsgáltatni.

Katonák és lőfegyverrel ellátott biztonsági közegek, ha egyéb utasokkal egy ugyanazon hajón szállíttatnak, tartoznak — mielőtt a hajóra szállnának — a hajóvezetőnek eziránt megnyugvást szerezni, hogy fegyvereikben töltény nincs.

Nagyobb katonaszállítmányoknál a lőfegyverek közelebb megvizsgálása elmaradhat, s a biztonsági kezesség az illető katonai parancsnokra hagyandó.

20. §.

Tűzveszélyes tárgyak szállítása.

A hajózási vállalatok kötelessége a gyúlékony anyagokat a szállítás tartama alatt minden káros befolyástól gondosan óvni.

Tűzijáték, durranópor-készletek, lőpor s általában minden fellobbanó s robbanást előidézhető anyag szállítása a személyszállító hajókon tilos.

Gyutacs, gyufa s egyéb — a dörzsölés által — könnyen gyúladó anyag s folyadékok, általában minden, mi egyéb szállitmányi tárgyak megromlását idézhetné elő, az e nemű tárgyakra vonatkozó elővigyázati szabályok szemmeltartásával egyedül teherhajókon szállíthatnak, s az ily anyagok a feladó által határozottan kinyilatkoztatandók és megjelölendők, a hajón egyéb szállitmánytól elkülönítve tartandók, különösen fuvarlevelekkel ellátandók, s szállításuk körül általában minden szükséges elővigyázat figyelemmel tartandó.

A tűzveszélyes anyagot szállító hajók az előárbo cz csúcsán, vagy az őrfa felső végén egy háromszögű fekete zászlót hordani, s magukat egyéb hajóktól lehetőleg távol tartani, s éjjel más hajóktól elkülönítve megállni tartoznak.

21. §.

Az ebek szállításánál kellő vigyázat.

Hajókon ebeket csak szájkosárral ellátva és megkötve vagy elzárva szabad szállítani.

22. §.

A személy- és egyéb-szállítási jótállás.

A vállalatok minden oly kárért, melyet az utasok, s a szállitmány magának a vállalatnak, vagy annak hivatalnokai és szolgálói hibája következtében szenvedtek, az előleges egyezkedés s illetőleg a törvény értelmében felelősek.

23. §.

A kikötők szomszédosai.

A kikötők közelében olyan intézményeket létesíteni, melyek a kikötő rendes és biztos használatát gátolják, tilos.

24. §.

A hajózásra vonatkozó tárgyak oltalma.

A vontató-utakat, hajózási jelzéken, karókat, vízmértéket, csuszató fákat, a partkövezetet, magát a partot s általában mindent, mi a hajózáshoz s mindennemű vizi építkezéshez s építményhez tartozik, megrongálni vagy megváltoztatni mindenkinek tilos.

A hajó-járatban sekélyes helyeken, s különösen kikötőkben semmi — a víz medrének ártalmas — anyagot, követ, kőszén-salakot stb. hányni nem szabad.

25. §.

A vontató-utak szabadon tartása.

A vontató-utak a part hosszában szélétől be legalább 4 ölnyire szabadon tartandók.

A vontató lovakkal a vontató-útról letérni, a vetéseken, réteken legeltetni, s általában a vontató-út mellékén bármi kárt tenni, tilos.

A vontató-utak tulajdonosai kártalanításának módozatai iránt külön a törvény intézkedik.

A vontató-utak aljában eső fürdőházak és hajómalmok csuszató fákkal ellátandók.

26. §.

A hajó- vagy egyéb felnyitható hidak tulajdonosainak és bérlőinek kötelezettsége.

A felnyitható hidak tulajdonosai és bérlői tartoznak a hidat, a hajók és talpak átbocsátására naponként kétszer ingyen kinyitni.

Az ingyenes hidnyitás napszakát és tartamát, valamint a hidnyításra vonatkozó egyéb módozatokat mindenkor a hajózási rend felügyeletével megbízott közegekkel, s a hidtulajdonossal vagy bérlőjével egyetértve, az illető helyhatóság határozza meg.

27. §.

Hidnyitási díj.

A felnyitható hidak birtokosa, vagy bérlője minden külön nyitásért külön díjazandó, és pedig vagy kölcsönös egyezség, vagy az illetékes hatóság árszabása szerint.

Ha valamely hajó után, mely a hidon keresztül haladt, nem több, mint 15 percz lefolyása alatt más egy, vagy több hajó a nyitott hid közelébe ért, az még azon nyitásnál átbocsátandó.

Gőzhajóknak — nem számítva az oly nagy vizállást, midőn a hidnyitás általában lehetetlen volna — az adott jelzés után a hid mindenkor azonnal kinyitandó.

28. §.

A lobogó felhuzása.

Menésközben napfeljöttétől napnyugtáig, állásközben pedig minden ünnep és vasárnapon reggeli 8 órától naplementig minden hajó tartozik nemzeti lobogóját a zászlótartó rudon állandóan felhuzva tartani.

29. §.

A kölcsönös segítség.

Veszélyben kivétel nélkül minden hajós, révész, tutajos, hajómolnár tartozik egymáson kölcsönösen segíteni.

30. §.

A vezetők s a legénység általános kötelezettsége veszély esetén.

Minden hajós, révész, tutajos, molnár tartozik a veszélyben levő usza vezetőjének a nagyobb kár elkerülését intéző utasításait követni, s utasítására saját hajóját, malmát, tutajját stb. a veszedelem utjából eltávolítani.

Mentésnél első kötelessége a vezénylőnek az utasok, s általában a személyek, s másodvonalban a teher biztonságáról lehetőleg gondoskodni.

31. §.

Panaszkönyvek.

A hajózási vállalatok állomásain és személyszállító hajóin egy-egy panaszkönyv tartandó, mely rendszeren lapszámozva, s a vállalat pecsétjével ellátva legyen, melybe az utasok s egyéb üzleti felek netán előforduló panaszait, nevük, állásuk és lakhelyük megnevezése mellett bejegyezhessek.

2. Általános elővigyázati szabályok.

32. §.

A hajózás körüli általános elővigyázat.

Minden hajó- és tutajvezető révész, hajómalom, fürdőház és egyéb a vizen uszó vagy álló építmény tulajdonosa, nemkülönben a zsilipek, hidak felügyeletével és nyitásával megbízott egyén tartozik általában mindazt gondosan kerülni és elhárítani, mi a hajózást akadályozhatná, vagy arra nézve káros lehetne.

33. §.

Az uszák (mindennemű hajó, naszád s vízi jármű egy néven) elhelyezése és megerősítése.

Minden hajó, talp s egyéb uszafaj, valamint minden hajómalom s egyéb uszó építmény mindenkor akkép állítandó fel, illetőleg helyezendő el, hogy az a hajók szabad járását ne akadályozza, s a hullámverésnek lehetőleg kevésbé legyen kitéve.

34. §.

A vizen levő tárgyak éji megvilágítása.

Éjjel (naplementétől napfeljöttéig) minden uszó tárgy, s minden a hajók járásába eső építmény, hajózási vagy nem hajózási eszköz megvilágítandó.¹

¹ Lásd az 1900: I. t.-cz. 116. §. e) pontját.

35. §.

A hajóknak a kikötőn kívül való felállítására.

Kikötőn kívül soha sem szabad a parthoz egy szélteben több, mint három hajót egymás mellé kötni.

A hajójárásban, sebes vízfolyásban, átjárók útjában, s az állomások közvetlen közelében hajónak vagy egyéb uszának megállni vagy kikötni, a szabad hajózást bármely módon akadályoztatni, a gőzhajók kikötő-hidja elé vagy mögé valamit állítani nem szabad.

36. §.

Szükség esetében horgonyzás.

A hajójárásba vagy ennek közvetlen közelébe vetett horgonyok, uszányokkal (cölömpökkal) lálandók el.

37. §.

Az álló hajók kötelezettsége a partról vontatottak s egyebek irányában.

A partról vontatott hajók szabadon vonhatják át köteleiket a partnál álló hajókon és hajók fölött.

A partnál álló hajók tartoznak a vontatókötél szabad járásához segítyt nyújtani, és rajtuk át a parttal a közlekedést a mellettük álló hajókról megengedni.

38. §.

Habdeszkák alkalmazása.

A fedélzet nélküli (nyitott) hajókon, melyek oldala rendes rakodás mellett a víz felett legalább 1 lábnyi magasságra ki nem emelkedik, úgy állás-, mint menésközben egy láb magas habdeszkák alkalmazandók.

39. §.

A hajókon kellő elővigyázat menésközben.

A hajóvezetők hajózás-közben a következőkre tartoznak ügyelni;

1. Induláskor, akár menésközben más induló vagy menő hajó útjába menni, vagy azt útjában zavarni nem szabad.

2. A különböző hajójárásban (útvonalban) mozgó hajók akár azon egy, akár ellenkező irányban haladjanak, külön útvonalukat megtartani kötelesek.

3. Ha bármely hajó vagy naszád egyik parttól a másikhoz átvágot, s ekkép valamely egyes, vagy vontatógőzös utvonalaiba esik, tartozik a felfelé menő gőzös elejétől folyvást legalább 150, s az alá menőétől legalább 300 ölre távol maradni.

5. Erős kanyarulatokban tartozik minden gőzös az egész kanyaruló hosszán a lehetőségig jobboldalt tartani; ezen kívül az alámenő gép erejét meglasztítani, s közeledését a kanyaruló felett hosszan tartó erős gőzfütttyel jelezni.

5. Oly vonalokon, hol vízepítészeti munkálatokkal, hajómalom-bekötéssel, be- vagy kirakodással vagy egyéb vízi munkával foglalkoznak, uszodát állítanak fel, vagy az már fennáll, a gőzösök csak oly sebességgel járjanak, mely épen szükséges arra, hogy a hajó biztosan kormányoztassék, és senki a hajó által meg ne károsittassék.

6. A gőzösök s egyéb hajók, talpak versenyzése s egymás mellett járása általában szigoruan tiltatik.

7. A mely hajó az előtte egy irányban haladót két hajóhossznyira megközelítette, tartozik ezen távolságát, ereje mérséklésével mindaddig megtartani, míg az utolért hajó az elkerülhetésre elég-séges helyet nem adott.

8. Könnyű hajók tartoznak a terhelt, vagy vontató- és sérült hajóknak minden lehető előnyt nyújtani, s erős habtól kimélni.

9. A gőzösök nehéz terhű hajókkal találkozáván, tartoznak erejüket mérsékelni, s ha a körülmények úgy kívánják, gépüket is megállítani.

10. A vontató-hajók más hajóval találkozáván, vontatott hajóikat lehetőleg együtt és egy irányban tartani kötelesek.

11. Az evezős- és lovas-hajók s tutajók vezetői (a kormányosok) gőzösökkel találkozáván, hajójukat vízfolyás szállába állítsák a gőzös utvonalaától lehető távol tartsák, s annak hullámaihoz — különösen fedélzet nélküli hajókkal — csak akkor közeledjenek, midőn ezek többé, ártalmasak nem lehetnek.

12. Ha valamely, a vízfolyással menő hajó kénytelen volna ott elmenni, hol valamely, a partról vontatott vagy parthoz kikötött

hajó kötele útban volna, a vontatott vagy parthoz kötött hajó vezetője tartozik az alámenő hajó által adott jelzésre kötelét leereszteni.

13. Átjáróknál (réveknél), hol a két partot egy vagy több révkötél köti össze, a révkötél minden hajó és tutaj előtt azonnal leeresztendő.

14. Az utolért hajó addig, míg mellette az azt utolérő elhalad, illetőleg elkerüli, tartozik sebességét mérsékelni.

40. §.

A hajók miheztartása, ahol elég víz van.

Az egy és ugyanazon hajójárásban közlekedő hajóknak — akár azon egy, akár ellenkező irányban mozogjanak — csak ott szabad egymást elkerülniök, hol a kitérésre elég hely van.

41. §.

A kitérés tágas helyen.

Az elég tágasságu helyen szemben találkozó gőzösök jobbra térjenek ki egymásnak, azok közül pedig, melyek egy irányban haladnak, az előlmenő saját jobbját kövesse, hogy bal felén az azt utolérő szabadon előre mehessen.

42. §.

A kitérés szűk helyeken.

A szűk helyen való kitérésnél is általános szabály ugyan a jobbra kitérés, de a vízzel alámenő szabadjárásáról a felfelé menő hajó vezetője tartozik gondoskodni.

Erre nézve:

a) minden hajó tartozik a szűk helyeken alól jobboldalt megállani s mindaddig várni, míg a netán vízzel alá közeledő hajó a szűk helyen szabadon átment;

b) azonban ha a felfelé menő hajó, különösen gőzös vezetője czélszerűbbnek tartaná a szembe jövőt baloldalt bevárni, ez esetben helyezkedjék az a szűk hely baloldalára és jelezen a szembejövőnek, mire ez a jelzésre hasonló jelekkel válaszolni és saját baloldala felé kitérni tartozik;

c) midőn pedig valamely felfelé menő hajó az alámenő közeléskor a szűk helyben már benn volna, az alámenő kötelessége vagy ereje mérséklésével, vagy egyéb a helyviszonyok s a rendelkezésre álló eszközök mennyisége és minősége szerint kellően gondoskodni, hogy a felfelé menő hajó se kárt ne szenvedjen, sem útjában akadályoztatva ne legyen;

d) a vízfolyással evező hajót minden gőzös tartozik kikerülni, de ha ily két hajó szűk helyen találkozik, az evező hajó vezetője tartozik, mihelyt őt a gőzösről gőzfütytyel, vagy csöngetéssel figyelmeztették, evezői, vagy horgonya segítségével a gőzös útjából félreállani.

43. §.

A gőzösök sebességének mérséklése a hajóhidaknál.

Midőn a gőzösök valamely hajóhidon mennek át, tartoznak sebességüket annyira mérsékelni, mennyire ezt a hajó vezetésének biztonsága megengedi.

44. §.

Előny a hidakon átjárásnál.

Hol két ellenkező irányban haladó hajó ugyanazon időben ér valamely hid közelébe, a felfelé menő hajó tartozik az alámenőnek előnyt adni, hogy azon az utóbbi mehessen át előbb.

45. §.

A gőzösök mihez tartása, zátonyra jutott s elsülyedt tárgyak mellett elhaladtukban.

Ott, hol valamely hajó vagy tutaj felült vagy elsülyedt, a gőzösök tartoznak erejüket mérsékelni, s ha szükséges volna, gépüket meg is állítani.

46. §.

A hajós-személyzet kötelezettsége az elsülyedt tárgyak körül.

A valamely elsülyedt tárgyhoz tartozó személyzetből senkinek sem szabad az elsülyedt tárgy közeléből eltávoznia, míg a szerencsétlenség okai hivatalosan fel nem vétettek.

47. §.

Elsülyedt tárgyak megjelölése.

Minden vezető tartozik a reá bizott s elsülyedt tárgyat nappal valamely szembetűnő jeggyel, éjjel pedig fehér fényű lámpával megjelölni.

48. §.

Az éjjel s ködben járás feltételei.

A vontató-gőzösöknek s egyéb terhes hajóknak alkonyatkor s az éj beálltával csak addig szabad utjokat folytatni, míg mindkét partot jól láthatni.

Könnyű, uszály nélkül járó gőzösök azonban ekkor is mindaddig járhatnak, míg legalább az egyik partot láthatni.

Gőzerejű s egyéb átjáró hajók s naszádok (révbeli hidasok, kompok, dereglyék, ladikok) a 34. §. fentartása mellett az előbbi határozmányok alá nem tartoznak.

49. §.

Az átvágásokban járás.

Átvágásokba csak akkor szabad bemenni, ha azt az illető hatóság megengedte, s ezen engedélyét hirdetmények által köz tudomásra juttatta.

50. §.

A csatornáknban járás.

A hajózási csatornáknban minden hajó-, tutaj-, naszádvezető tartozik az illető csatornára vonatkozó külön utasításokhoz alkalmazkodni.

51. §.

Kivételek az éjjeli járásra.

Pozsony és Ásvány, Moldova és Ó-Orsova, Sziszek és Gradiska, Arad és Szeged, Vásáros-Námény és Tokaj között éjjel semminemű hajónak a víz folyása irányában közlekedni nem szabad.

52. §.

Két egy irányu gőzös kikötése.

A kikötő hidhoz érkező, egy irányban mozgó több gőzhajó közül a kikötésre nézve annak van elsősége, mely az illető kikötő-hidhoz közelebb ért.

53. §.

Két ellenkező-irányu gőzös kikötése.

A kikötő-hidhoz egyidejűleg érkező két ellenkező irányu gőzhajó közül a kikötésre az alámenőnek van elsősége.

54. §.

Az állomási ladikok és dereglyék jó karban tartása.

Az állomási ladikok és dereglyék mindenkor jó karban tartandók, karfákkal ellátandók és legalább két erős, a vizenjárásban gyakorlott egyén által vezetendők.

55. §.

A ladikok, dereglyék terhelése általában.

A ladikokat és dereglyéket csak annyira szabad terhelni, hogy felső részük a víztől mindenkor legalább egy lábnyira szabadon kiálljon.

56. §.

A közönség miheztartása a ladikokban.

Kik ladikon vitetik magukat, a padokon ülve maradni, s a vezető azon utasításaihoz, melyeket a biztonság követel, készségesen alkalmazkodni kötelesek.

3. A jelzésről (Signalisirung).

57. §.

A jelzésekről általában.

Minden hajóvezető tartozik a jelzőkről alább következő határozmányokat megtartani, s senkinek sem szabad a hajózás körében hatósági engedély nélkül bármi egyéb jelzõt használni.

58. §.

Az utas-szállító hajók indulásának jelzése.

Az utas-szállító hajó, midőn végállomásáról, vagy oly állomásról, hol útközben tovább mint fél óráig késett, meg akar indulni, az indulást megelőzőleg háromszoros csöngetéssel s egyszerű gőzfüttyüléssel figyelmeztesse a közönséget, és pedig:

1. Az elindulás előtt 1-ször 30, 2-szor 15, 3-szor 2 perczel előbb csöngessen.

Midőn a hajóra már minden berakva, s a hajó az indulásra mindenkép készen van, még egy hosszas gőzfüttytel külön jel adandó, s csak akkor szabad a járódeszkákat elszedni és a hajót megindítani.

2. Mielőtt a hajó valamely állomáshoz érkeznek, a ki- vagy beszálló utasok figyelmeztetése végett a kikötést nappal 5 — éjjel 10 perczel megelőzőleg hosszas gőzfüttytel — ezenkívül még az érkezés előtt 2 perczel csengetéssel élénk jel adandó.

3. A közben eső állomásokról tovább indulás rendesen egyszeres csengetéssel és erre következő egyszeres gőzfüttyüléssel jelzendő.

59. §.

A kikötő hid nélküli állomásokra vonatkozó jelzések.

1. Ha a hajón nem volna kiszálló utas, az állomásra érkezés előtt 5 perczel a gőzfüttyülővel egyszer füttyülni kell.

2. Ha azonban a hajón van kiszálló utas, akkor az állomásra érkezés előtt 5 első perczel a gőzfüttyülőn 3-szor kell füttyülni, s az erre következő 3 perc után egyszer csengetni.

3. Ha a kiálló hid nélkül való állomáson valaki az utasszállító hajóra akar szállani, ezt az állomási ladikos vagy dereglyevezető nappal a nemzeti lobogó felvonásával, éjjel pedig a lobogó fájára kitzűzött fehér fényű lámpával jelzi, különben egyedül az állomási ladikokat vagy dereglyét világítván meg.

4. A ladikos vagy dereglyevezető tartozik az állomásról nyomban az első gőzfüttyülés után megindulni, a gőzöshez azonban csak akkor közelíthet, midőn az már megállott, ladikját vagy dereglyéjét mindaddig a gőzös járásának irányával lehető párhuzamban vezetvén.

60. §.

Két egymáshoz közeledő gőzös kölcsönös jelzése.

Midőn két gőzhajó egymáshoz közeledik, tartoznak egymást egy hosszas gőzfütytyel vagy több egyes csendítéssel kölcsönösen figyelmeztetni.

Két ellenkező irányu folyami gőzös közül a vízzel alá és a két egy irányban haladó közül az utóbb menő tartozik a másikat először figyelmeztetni, mire a figyelmeztetett azonnal válaszolni el nem mulaszthatja.

61. §.

A gőzerő nélkül járó uszák megvilágítása.

Bármely gőzerő nélküli usza menés közben éjen át egy fehér fényű lámpával világítandó meg.

62. §.

A gőzerővel járó hajók éjjeli megvilágítása.

Minden, a vízfolyása ellen menő gőzös előárboczáan vagy kéményén 2, s a vízfolyásával menően 3 egymás felett függélyesen álló fehér fényű lámpa égjen, mely közönséges tiszta időben legalább 1500 öl távolra világítson.

A lámpák oly ernyővel látandók el, hogy általa a világítás fénye a hajó hosszvonalától jobbra mint balra legalább 80 és 80 (összesen 160), s legfőlebb 105 és 105 (összesen 210) foku szöglet alatt világítson előre.

Ezenkívül minden magán járó gőzös és vontató gőzösök leghátul vontatott hajója hátsó végpontján egy kék fényű lámpa égjen.

63. §.

A hajójárásba vetett horgonyok megjelölése.

A hajójárásba, vagy ennek közelébe vetett horgonyok czölöpei éjjel egy-egy fehér fényű lámpával megvilágítandók.

64. §.

Az egymást elkerülő, egy-irányban haladó gőzösök jelzése.

A mely gőzös az előtte egy-irányban haladó gőzöst el akarja kerülni, figyelmeztesse azt ötszörös gőzfűtytel, vagy csendítéssel, mire az jobbra fog kerülni. A hátul menőnek azonban az előlmenőt két hajó hosszányinál (70—80 ölnél) jobban megközelíteni nem szabad, míg ez az elébe kerülésre hosszas harsány gőzfűtytel jelt nem adott.

Magától értetik, hogy ez esetben a hátulsó hajó az eddig elmenő hajó baloldalán fog előre kerülni.

65. §.

Az egy-irányban haladó gőzösök visszára kikerülése.

Ha egy-irányban haladó két gőzös közül az előlmenő rendszeren (jobbra) ki nem térhetne, akár a hely szűke, akár egyéb oknál fogva, tartozik — miután az utána jövő által ötszörös gőzfűtytel vagy csendítéssel figyelmeztetve volt — jobb oldala legmagasabb pontjáról nappal egy kék zászlót csóváltatni, éjjel egy vörös lámpát kítűzni s azonnal balra tartani, mire az utána jövő hajó hasonló jelt adva, jobboldalt tér ki.

66. §.

Az ellenkező irányu gőzösök visszára kikerülése.

Két gőzös szemben találkozáván, ha a felfelé menő czélszerűbbnek tartja, hogy az alámenő az ő jobbján, vagyis balra kitérve haladjon el, ez esetben a gőzfűtyüléssel vagy csengetéssel előre adott figyelmeztetés után a felfelé menő jobb oldal legemelkedettebb pontjáról nappal a kék zászló csóválása, éjjel egy vörös lámpa kitézése által adja szándéka jelét, s azonnal balra tartson.

Ez esetben az alámenő hasonló jelt adni, és ugyancsak balra tartani köteles.

67. §.

A hajók, tutajok jelzése, ködben és hózivatarban.

Ködös időben, hózivatarban minden gőzös mérsékelt sebességgel járjon s menése közben csengessen, s 5—5 percenkint a gőzfűtyülővel fűtyüljön.

Egyéb hajók, tutajok kürtölés- kiáltás- vagy üszökcsoválással adjanak jelt.

A gőzösök ilyenkor megállván, 5—5 perczenként csengessenek, az időnkénti gőzfűtülést félbenhagyhatván.

68. §.

A meg nem világított uszák figyelmeztetése.

A gőzösök a meg nem világított hajók, malmok s egyéb — a vizen álló vagy mozgó — eszközök figyelmeztetésére időnként harsány gőzfűtüléssel adjanak jelt.

69. §.

A megfeneklésnél és elsülyedésnél felállítandó őr.

Ha valamely hajó, vagy bármi vizen járó eszköz megfeneklett vagy elsülyedt volna, ennek vezetője tartozik az esemény helyén legalább egy negyed mértfölddel felül, vagy ha közelében valamely más hajózható víz betorkolása volna, külön ennél is egy őrt felállítani, ki az alámenőket az eseményről értesitse. Az őr, illetőleg őnök mindaddig helyt álljanak, míg a megfeneklett vagy elsülyedt tárgy eltávolítva nincs.

70. §.

A megfeneklett vagy elsülyedt tárgyak megjelölése.

A megfeneklett vagy elsülyedt hajó, tutaj, (talp, láb) s egyéb tárgy éjjelre mindenkor egy minden oldalról látható tiszta fehér fényű lámpával megvilágítandó, s a teljesen viz alá sülyedt tárgy ezenkívül nappalra is valamely, már távolról szembetűnő czölöppel vagy uszánnyal megjelölendő.

Ez utóbbi jelzés a sekélyes helyeken vesztett horgonyoknál se hiányozzék.

71. §.

A Greben, Tochtalia és Izlás zugóknál való jelzés.

Az alsó Dunán a Greben, Tochtalia és Izlás zugóknál a hajó találkozásából származható veszélyek lehető megelőzése végett Greben alatt a Pozecski őrtanya (csárdák) néven ismeretes határ-

őri állomásnál mint jelző, egy póznán fel- s alászállitható fehér és vörös kettős gömb van felállítva.

Ezen kettős gömböt az őr, ha valamely felfelé menő hajó még jóval a zugók alatt öt gőzfütytyel vagy csengetéssel figyelmeztette s a zugókon semmi hajó nincs, felhuzza, s a fölfelé menő hajónak csak ezen adott jelzés után szabad a zugók közé menni; a felülről alá menő hajóknak pedig csak akkor szabad a zugók közé menniök, ha a kettős gömb le van eresztve.

Azaz a felfelé menő hajókra nézve akkor szabad a zugókoni átjárás, ha a kettős gömb fel van húzva; alámenőkre nézve pedig akkor, ha az le van eresztve.

72. §.

Az álló hidakon szabad átjárás megjelölése.

A kormány minden álló hidon megjelölteti nappalra egy-egy fehér és feketére festett táblával, éjjelre egy-egy fehér fényű lámpával a hajójáráásra legkedvezőbb ivezetnek a víz folyásával szemben és a víz folyása irányában álló középvonalát.

73. §.

A felnyitható hidon szabad átjárás jelzése.

A mely hajó valamely felnyitható hidon akar átmenni, tartozik a hid közelében felmenet fehér, lemenet kék zászlót vonni előárbozca csúcsára, vagy éjjel egy vörös lámpát a fehér lámpák fölé, ami azt jelenti, hogy a hajó a hidon egy-egy kapuszárnynyitás mellett akar átmenni.

Ha a mondott lobogók az árbozc félmagasságára, s éjjel egy helyett két vörös lámpa vonatott a fehér jellámpák fölé, ez azt jelenti, hogy az egész kapu (mindkét szárnya a hidnyitásnál) kinyitandó.

A parti hidőr a hidnyitókat a hajón adott jelek viszonzása, illetőleg ismétlése által utasítja a hid azonnali kinyitására.

A hid kinyittatván, a hidnyitásnál nappal a nemzeti lobogóval, éjjel pedig a nyilás két végpontján a hajó felé tartott egy-egy vörös lámpával jelzendő.

A hajóknak mig e jeladás meg nem történt, a hidnak menniök nem szabad.

74. §.

A péterváradhi hidnál adott jelzés megfigyelése.

Ha a péterváradhi várban valamely alámenő hajó számára a hidnyitás jelezve van, a felfelé menő hajó, mennyiben ezt még teheti, álljon meg a vár alatti építményeken (Krigs-Insel) alól, és várjon, míg a felülről érkező hajó mellette el nem haladt.

75. §.

A réveknél szabad hajózás jelzése.

Réveknél, hol az átjárás könnyítésére kötél van a vizen keresztül huzva, a közlekedő gőzös gőzfűtytyel vagy csöngetéssel, egyéb hajók és tutajok hangos kiáltással figyelmeztessék a révészeket, s a révészek tartoznak a kötelet azonnal leereszteni és ha a komp (hidas, repülő hid) épen útban volna, azonnal azon parthoz sietni, melynél a hajó vagy tutaj útjából mielőbb kitérhetni.

76. §.

Baj- vagy hívójelre.

A mely hajónak más segítségére vagy kiméletére (p. o. sérültség esetében) szüksége van, nappal egy, az ország czimere nélkül álló nemzeti lobogót, éjjel egy zöld fényű lámpát tüzzön árbocza (illetőleg őrfája) félmagasságára, e mellett csöngetéssel vagy hangos kiáltással is jelezzen.

77. §.

A kikötőben s réveken kívül álló uszák jelzése.

A kikötőkön, réveken kívül álló minden hajó — a gőzsök kivételével — malom s egyéb vizi eszköz naplementétől napkelteig egy fehér, minden oldalról legalább 500 ölre ellátszó tiszta fényű lámpával, a gőzsök pedig egy, az árboczra vagy kéményre vont zöld lámpával legyenek megvilágítva.

A csoportosan horgonyzó hajók és a révekben egymás mellett álló hajómalom közül egy-egy fehér lámpával csak a hajózáshoz legközelebb eső első s utolsó, és azon malmok világítandók meg,

melyeket a malom-szabályzó bizottság az elsön s utolsón kívül még megvilágítandónak kijelöl.

78. §.

A vörös lámpák.

Miután ezen rendszabályok értelmében a vörös lámpák egyedül a gőzhajók éjjeli visszára kitérésük, és a hidak kinyitásának jelzésére szolgálhatnak, minden lehető félreértés elkerülése végett ezzel kimondattatik, hogy a jelen rendszabályok kihirdetése után senkinek sem szabad a vörös lámpát a hajózható vizeken és partjain egyébire, mint a hajók éjjeli visszára kitérésének, vagy a hidak kinyitásának jelzésére használni.

Ennélfogva a vörös lámpák a hajózható vizekről és partjaikról — a gőzhajókat és a valamely két partot összekötő kinyitható hidat nem számítva — ezen törvények kihirdetése után 14 nap alatt mindennünen eltávolítandók.

4. Forgalmi zavarok és szerencsétlenségek.

79. §.

Ha a forgalmi rendet elemi, vagy egyéb rendkívüli esetek megzavarják vagy teljesen megakasztják, a hajóvezetők tartoznak mindarról gondoskodni, s szükség esetében a közigazgatási hatóságok segélyeinek igénybe vételével is oda munkálni, hogy a fennakadás okainak elhárítására minden kellő eszköz s alkalmas intézkedés szorgosan megtéessék és alkalmaztassék.

Ha az eféle zavarok és akadályok miatt a posta és az utasok egy vagy más vonalon a hajóval tovább-menésben feltartóztatva lennének, a hajóvezető kötelessége a hajó felett rendelkező vállalat legközelebb eső ügynökének segítségével elintézni, hogy a posta és az utasok más uton mielőbb elszállíttassanak.

80. §.

Az üzleti esetek, fennakadások és szerencsétlenségek feljelentése.

A gőzhajózási vállalatok, valamint ezek hajóvezetője s egyéb közegei tartoznak minden eseményt s balesetet akár valamely, a vállalathoz tartozó vagy nemtartozó egyén testi sérülésével járt,

akár nem, avagy mihelyt az eset olyan, hogy az a közlekedő közönség figyelmét magára vonhatja, — azonnal a legközelebbi helyhatóságnak a végett bejelenteni, hogy az esemény felvétessék, s a bajon a lehetőségig segítve legyen; egyszersmind ha lehet, távirda útján, de mindenesetre írásban is a m. kir. közmunka- és közlekedési ministerium, illetőleg a vasuti és hajózási főfelügyelőségnek körülményesen bejelenteni.

Az egyéb hajózási vállalatok s vállalkozók és ezek hajóvezetői, szintén tartoznak hasonló eseteket első sorban a legközelebbi helyhatóságnak bejelenteni, egyuttal a folyamfelügyeleti közegeket azonnal tudósítani, mely azokat a m. k. közmunka- és közlekedési ministerium, illetőleg a vasuti és hajózási főfelügyelőség elé terjeszteni.

81. §.

A szerencsétlenség eltávolítására megkívántató eszközök alkalmazása.

A hajózási vállalatok tartoznak mindazon eszközöket, melyeket a tapasztalás és a tudomány ajánl, a szerencsétlenség elkerülésére vagy megelőzésére felhasználni.

82. §.

A szerencsétlenségek esetén adandó segítség.

Valamely szerencsétlenség esetén az érdektett hajózási vállalat hivatalnokai és szolgálai szoros felelősség terhe alatt különösen köteleztetnek a szerencsétlenség körül mindazt megtenni, mi magát a bajt, és annak következményeit eltávolítja.

5. A vállalkozók, a vállalat hivatalnokai- és szolgálainak kötelezettségei.

84. §.

Az igazgatóság felelőssége.

Az igazgatóság, mint a vállalat meghatalmazottja, mind a kormány mind a közönség irányában minden, a hajózási vállalatra vonatkozó intézkedéseikért és mulasztásaiért, s az általa alkalmazott egyének hivatalos eljárásáért felelős.

87. §.

A menetrendek, vitelárak és egyéb határozmányoknak a m. k. ministerium elé terjesztése.

Minden vállalat tartozik az általa meghatározott, a személy- vagy teherszállításra vonatkozó menetrendet, viteli szabályzatot, biztosítási s egyéb illetményeket és határozmányokat, s az ezeken tett változásokat köztudomásra juttatásuk előtt a m. kir. közmunka- és közlekedési ministeriumhoz jóváhagyás végett benyújtani.

88. §.

A hajózási közegeknek a jelen szabályok feletti örökődése, és e végett megeskettetése.

A hajózási vállalatok hivatalnokai jogosítvák mindazokat, kik a hajózási rendszabályokra vonatkozó utasításokra figyelmeztetés után sem ügyelnének, vagy olyasmit cselekedtek volna, mi az üzlet biztonságát megzavarja vagy épen veszélyezteteti, közigazgatási és birói hatóságok közel nem létében letartóztatni, s a legközelebb eső közigazgatási vagy birói hatóságnak átszolgáltatni.

Hogy a vállalatoknak az üzlet foganatosításával foglalkozó hajós és parti közegei ezen jogukat lelkiismeretesen használják, a kormány előtt teendő esküre köteleztetnek.

A vállalatoknak ekép megeskettetett hivatalnokai és szolgálai szolgálatuk teljesítésében a törvény oltalmát élvezik ép úgy, mint az állam tisztviselői.

90. §.

Katonaszállitás.

Ha valamely államsegélyt vagy állami biztosítékot élvező hajózási vállalat valamely országos katonai hadtest vagy magasabb katonai parancsnokság, vagy végre a m. kir. honvédelmi ministerium által katonák vagy katonai ingóságok szállítására igénybe vétetnek, tartozik az a katonai kormánynak minden, e végre alkalmas üzleti eszközt külön megállapítandó kellő kárpótlás mellett, mely azonban a rendes árszabályzat tételeinél nagyobb nem lehet azonnal, és minden más szállítás előtt rendelkezése alá bocsátani.

Az állam által nem segélyezett vagy nem biztosított vállala-

tok szintén tartoznak ugyan a katonai hatóság felszólítására katonát és katonai ingóságokat szállítani, de jogukban áll egyszersmind az illető katonai hatósággal a szállítási díjakra nézve egyezkedni.

91. §.

Jövedék-hivatali eljárás.

Ki a hajókon valamely, a jövedék-hivatali eljárás alá eső tárgyat akar szállíttatni, tartozik ezt a jövedék-hivatali eljárásnak kellően alávetni.

Ezen szabály a közhírré teendő felvételi feltételekben világosan megjegyzendő.

92. §.

A forgalmi eszközök megrongálása.

A hajózási forgalmi eszközök, berendezési szerek, jelzék minden megrongálása tilos, s a vállalatok feljogosítvák, hogy azoktól, kik ilyesmit tettek, kártérítést kívánjanak. A kártérítési igények különös kimutatása erre alkalmas helyeken a közönség tudomására kifüggesztendő. Oly károsítások, melyek a közbiztonságot veszélyeztetik, a fennálló törvények szigora alá esnek.

93. §.

A szolgálattevők időtöltése a közönséggel.

A vállalatok kötelessége a hajóvezetőket, a gépészeket, kormányost attól, hogy szolgálattevéleik-közben idejüket a közönséggel töltsék, eltiltani.

94. §.

Az utasok miheztartása.

Kik valamely hajózási vállalat hajóin utazni vagy valamit szállítani akarnak, tartoznak a vállalat által megállapított és közzétett szállítási feltételekhez alkalmazkodni, a hajózási rendtartás által előírt — a rendre, szabályszerűsége és biztonságra vonatkozó — szabályokat pontosan megtartani, s azon utasításoknak, melyeket a hajós és felvigyázó személyzet adni netán szükségeseknek tart, készséggel eleget tenni.

95. §.

A kikötőkre lépés.

A hajózási vállalat szolgálati vagy munkás személyzetéhez nem tartozó egyéneknek különös engedelem nélkül a kikötő-hidakra s hidhajókra lépni nem szabad, kivéve a be- és kijárást, a fel- és leszállásra, s a szállitmánynak feladására és átvételére meghatározott helyeket.

A hidsorompókat kinyitni vagy azokon átbujni senkinek sem szabad.

II. A tutajokat illető különös szabályok.

96. §.

A tutajok (talpak, szálak) 8 ölnél szélesebbek és 36 ölnél hosszabbak nem lehetnek.

Ezen hosszúságba az elől és hátul kiálló kormánylapátok is beszámítandók.

97. §.

A tutajok kellő biztonsággal legyenek összeállítva, s a kötőgerendáknak nem szabad a szálfákon kívül állaniok.

98. §.

Minden tutajon, mihelyt az 10 ölnél hosszabb, legalább három, s ha 20 ölnél hosszabb, legalább négy erős evező egyén alkalmazandó.

99. §.

A tutajok menésközben legalább 60–70 ölnyi távolságban járjanak egymás után, s a hátulsó lehetőleg az előtte járó utvonaltartsa.

100. §.

Két tutajnak egymás mellett, annál kevésbbé egymáshoz kötve járni nem szabad.

101. §.

Átvágásokba (ásásokba), hol a tilalom-táblák ki vannak tűzve, a tutajoknak bemenni nem szabad.

102. §.

A tutajoknak sem éjjel (napnyugta után s napfelkelte előtt) sem ködben, sem hózivatarban, sem mihelyt a víz a part színét meghaladta, járniok nem szabad.

103. §.

A tutajok éjjel őrtüzekkel világítandók meg.

104. §.

Állásuk közben úgy helyezkedjenek, hogy egyik a másikat csak fele hosszában fődje, s megállaniok sem ásások nyílásánál, sem kanyarulókban, sem szűk helyeken, kivált pedig egymással szemben eső mindkét parton megoszolva, hol a hajók útjában állának, nem szabad.

IV. Zárszabályok.

120. §.

Jelen szabályok egy-egy példányával minden hajó és tutajvezető el legyen látva, s ha az e feletti vizsgálattal megbizott egyének kívánnák, tartozik azt mindenkor előmutatni.

Szomszéd, vagy idegen tartományokból a magyar korona területére érkező idegen lobogóju hajók ezen szabályokkal a határon átlépésükkor ellátandók.

121. §.

Ezen szabályok kötelező 3-reje nemcsak a hazai, hanem minden egyéb — a hazai hajózható vizeken bármely lobogó alatt járó — hajóra, azok vezetőire, valamint összes személyzetére kiterjed.

160. A m. kir. kereskedelemügyi minister 1905. évi november hó 3-án 71.333. szám alatt kelt körrendelete, a géperő nélkül közlekedő uszóművek megvilágítása tárgyában.

A hazai folyókon közlekedő hajók és ezek közül különösen a géperő nélkül közlekedő uszóművek szabályszerű megvilágításának elmulasztása ujabban is számos balesetet okozott.

Ez a körülmény arra enged következtetni, hogy a hajók személyzete az ideiglenes folyó — csatorna — és tó hajózása rendszabályoknak, a hajók megvilágítására vonatkozó intézkedéseit általában hiányosan ismeri.

Ennélfogva felhívom a törvényhatóságot, hogy a területén lakó hajótulajdonosokat a hajózási rendszabályok 34. és 77. §§-aiban foglalt határozmányokra s azok szigorú megtartására figyelmeztesse, saját (rendőri) közegeit pedig az ellenőrzés szigorú gyakorlatára és tapasztalt mulasztások esetében az idézett rendszabályokban megszabott pénzbírság alkalmazására utasítsa.

161. Az 1907. évi II. törvénycikk:

„A dunai halászat védelme és kihasználása tárgyában Romániával 1903. évi január 31-én kötött egyezmény becikkelyezéséről.“

A dunai halászat védelme és kihasználása tárgyában Magyarország és Románia közt 1903. évi január 31-én Budapesten kötött egyezmény az ország törvényei közzé iktattatik.

I. Cikk.

A jelen egyezmény hatálya a Dunának kizárólag magyar és román részeire s azon mellékágakra terjed ki, a melyek a Dunával egységes egésznek képeznek. Kiterjed továbbá a szóban forgó szakaszok hold ágaira is, a mennyiben azok a (Duna) folyam medrével közvetlen összeköttetésben vannak.

A fentemlített vizekben a halászat a következő korlátozások alá fog esni:

II. Cikk.

Tilos fonalból, vagy más hasonló anyagból készült olyan halászeszközök és szerszámok használata, melyek-

nek szembősege nedves állapotban a szem bármely oldalán 4. cm.-nél kisebb.

A dunai hering (*Clupea pontica*) halászatnál ezen szembőség a szem minden oldalán $3\frac{1}{2}$ cm.-ig kisebbitendő.

A szembőség méretének $\frac{1}{10}$ részét meg nem haladó eltérés elnézhető. Az illető kormányok megbizottaiknak előzetes megállapodása alapján, bizományos fogókészülékek szembőségét meghatározott időszakokra csökkenthetik, de kizárólag kisebb fajú halakra.

III. Czikk.

Dynamittal vagy más robbanó, mérgező, vagy kábító szerrel halászni tilos.

IV. Czikk.

Tilos a vízfolyásban bármily rögzített, vagy mozgatható halász-készüléket akként alkalmazni, hogy az a vízfolyásból a szélesség felénél többet elzárjon s a vándor halak szabad vonulását akadályozza.

Irányadó a két partot kisviznél összekötő legrövidebb vonal közepe.

Hasonlóképen tilos több ily eszközt egyidejűleg használni, hacsak ezek a folyó hosszában mérve legalább 50 méternyire nem állanak egymástól.

E rendszabályok oly csatornákra (garla), melyek mocsarakba és tavakba torkolnak, nem alkalmazandók. Az állandó jellegű átkötéseknél (lészak) legyenek azok akár fából, akár nádból, az egyes léczek között a köz nem lehet kisebb, mint 3 cm.

V. Czikk.

Ívás idején a következő halfajokat tilos fogni:

1. *Acipenser huso* (magyarul: viza, rumánul: morun).
 2. *Acipenser Güldenstädtii* (magyarul: vágótok, rumánul: nisetru).
 3. *Acipenser stellatus* Pall. (magyarul: csillagostok, rumánul: păstruga).
 4. *Acipenser Schypa et glaber* Gül. (magyarul: fajtók, rumánul: viza).
 5. *Acipenser ruthenus* L. (magyarul: kecsege, rumánul: cega) és az *Acipenser* halmem minden faja.
- Lucioperca sandra et volgensis* (magyarul: fogassüllő, rumánul: sandre, salau).
- Cyprinus Carpio* L. (magyarul: ponty, rumánul: crap).
- Tinca vulgaris* Cuv. (magyarul: czompó, rumánul: tauche, lin.)

Barbus fluviatilis Agas (magyarul: Barbe, márna, rumánul: barbeau, mreăna) és a *Barbus* halmem minden faja.

Astacus fluviatilis és *leptodactylus* (magyarul: rák, rumánul: écrevisse, rac).

Az ívás ideje, a mely alatt ezen halfajokat fogni nem szabad: Magyarországra nézve április hó 10-től június hó 10-ig, Rumániára nézve április hó 14-től június hó 14-ig van megállapítva.

Az érdekelt kormányok kiküldötteik megegyezése alapján a felsoroltakon kívül más halfajokra nézve is állapíthatnak meg tilalmi időt.

VI. Czikk.

Az alább felsorolt halfajokat mindenkor tilos kifogni, ha a következő méreteknél kisebbek:

Acipenser Huso	100	ctm.
Acipenser Güldenstädtii	60	„
Acipenser stellatus	60	„
Acipenser ruthenus	35	„
Acipenser Schypa és glaber	60	„
Lucioperca sandra és L. volgensis	30	„
Cyprinus carpio és a Cyprinus halmem többi faja	30	„
Astacus fluviatilis és Astacus leptodactylus	9	„

Az Acipenser halmem fajtainál és a rákoknál a hosszúságot a szemtől a fark végéig kell mérni, a többi halfajnál a fej kezdetétől a fark végéig. A megengedett eltérés 10%.

Az érdekelt kormányok, kiküldötteik megegyezése alapján, ha szükségét látják, a felsoroltakon kívül más halfajokra is állapíthatnak meg legkisebb méreteket.

VII. Cikk.

Azokat a halakat, melyek a VI. cikkben előírt méreteknél kisebbek, valamint azokat is, a melyek az V. cikkben meghatározott tilalmi időben fogatnak, azonnal vissza kell dobni a vízbe még akkor is, ha már nem élnek.

VIII. Cikk.

A szabályos méretűnél kisebb vagy ivási idő miatt tilalmazott halakat s ezek friss ikráját (caviar) árusítani nem szabad.

IX. Cikk.

Mesterséges hal- és ráktenyésztés, valamint tudományos kísérletezés céljából az illetékes hatóság az V. és

VI. cikkében foglalt tilalmak alól kivételesen fölmentést adhat s ugyanazon célból a II. cikkben tiltott készülékek alkalmazását is megengedheti.

X. Cikk.

A szerződő felek kormányai — mindegyik a saját részéről — megteszik a szükséges intézkedéseket a jelen egyezmény végrehajtása végett. Minden kihágást saját törvényeik szerint büntetnek és a felügyeletre kellő számú személyzetet alkalmaznak.

Másrészt kölcsönösen fentartják azt a jogukat, hogy a mennyiben szükségesnek látják, saját területükön szabadon alkalmazhassanak szigorúbb rendszabályokat is.

XI. Cikk.

Mindegyik szerződő fél kormánya külön megbizottat alkalmaz. E megbizottak közölni fogják egymással kormányaiknak az egyezmény hatálya alá eső vizekre vonatkozó rendelkezéseit és időnkint találkozni fognak újabb rendszabályok tanulmányozása s javaslatba hozatala végett, valamint oly célból, hogy az egyezmény szigorú alkalmazását ellenőrizzék.

XII. Cikk.

A jelen egyezmény a megerősítő okiratok kicserélésétől számított három hó múlva lép hatályba és ettől a naptól öt éven át marad érvényben.

Ha tizenkét hónappal a jelzett időszak lejáratára előtt a szerződő felek egyike sem jelenti ki, hogy az egyezményt megszüntetni kívánja, az egyezmény azon naptól számítandó egy évig marad érvényben, a mely napon azt a szerződő felek egyike, vagy másika felmondja.